

ยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ
(พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

โดย

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

**การวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยวและบริบทการวิจัยการท่องเที่ยวไทย
เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์วิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ
(พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)**

บทนำ

การดำเนินการวิจัยและการสนับสนุนทุนวิจัยการท่องเที่ยวของไทยในหลายปีที่ผ่านมา มีหลายองค์การให้การสนับสนุนการดำเนินการวิจัยในหลายประเด็นและหลากหลายพื้นที่ ด้วยงบประมาณที่จัดสรรตามนโยบายและพันธกิจของแต่ละองค์กร ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ งานวิจัยการท่องเที่ยวจึงกระจายตัวทั้งเชิงประเด็นและพื้นที่ ดังนั้น ภาพรวมการวิจัยการท่องเที่ยวของไทยจึงไม่ชัดเจน ไร้ทิศทาง ส่งผลให้การนำผลการวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เมื่อวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งแล้วพบว่า เกิดจากการขาดแผนยุทธศาสตร์วิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติที่เป็นกรอบการผลักดันให้การวิจัยการท่องเที่ยวไทยมีทิศทางและสัมฤทธิ์ผล ดังนั้น การจัดทำแผนยุทธศาสตร์วิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) จึงเป็นปฐมบทของการสร้างแผนแม่บทในการสนับสนุนและบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างความเข้มแข็งแก่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์และความยั่งยืน อีกทั้งนำไปสู่การบริหารจัดการงบประมาณการวิจัยการท่องเที่ยวของชาติที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในอนาคตต่อไป

หลักการและเหตุผล

สถานการณ์การท่องเที่ยวโลกและภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

องค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) คาดการณ์ว่าในปี ๒๕๖๓ จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๑.๕๖ พันล้านคน โดยเป็นผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวภายในภูมิภาคของตนเองจำนวน ๑.๒ พันล้านคน ในขณะที่อีก ๓๗๘ ล้านคนเป็นผู้ที่เดินทางไกลข้ามจากภูมิภาคหนึ่งไปยังอีกภูมิภาคหนึ่ง หากจำแนกตามภูมิภาคจะพบว่ายุโรป (๗๑๗ ล้านคน) เป็นภูมิภาคที่จะมีนักท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาเป็นเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (๓๙๗ ล้านคน) อเมริกา (๒๕๒ ล้านคน) แอฟริกา (๗๗ ล้านคน) ตะวันออกกลาง (๖๙ ล้านคน) และเอเชียใต้ (๑๙ ล้านคน) ตามลำดับ

องค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) ระบุว่า ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีความสำคัญด้านการท่องเที่ยวเป็นอันดับ ๒ ของโลก รองจากยุโรป โดยมีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ ๒๐.๐ ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดของโลก ซึ่งในช่วงปี ๒๕๓๓-๒๕๕๑ การท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้มีแนวโน้มของส่วนแบ่งการตลาดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากนักท่องเที่ยว ๕๕.๘ ล้านคน ในปี ๒๕๓๓ เป็น ๑๘๔.๑ ล้านคน ในปี ๒๕๕๑ หรือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๒.๗ ในปี ๒๕๓๓ เป็นร้อยละ ๒๐.๐ ในปี ๒๕๕๑ โดยภูมิภาคที่มีอัตราการเติบโต

ค่อนข้างสูง ได้แก่ เอเชียแปซิฟิกด้านเหนือ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๖.๐ ในปี ๒๕๓๓ เป็นร้อยละ ๑๑.๐ ในปี ๒๕๕๑ และเอเชียแปซิฟิกด้านใต้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๔.๘ ในปี ๒๕๓๓ เป็นร้อยละ ๖.๗ ในปี ๒๕๕๑

สถานการณ์การท่องเที่ยวไทย

การท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญของประเทศไทย โดยในปี ๒๕๕๑ รายรับจากการท่องเที่ยวของไทยจัดอยู่ในอันดับ ๑ ของภูมิภาคอาเซียน ภาคการท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยร้อยละ ๙ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศทั้งหมดและมีการจ้างงานกว่า ๑.๙ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๕ ของจำนวนแรงงานทั้งหมดภายในประเทศ หากพิจารณาสถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศไทย พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๕๒ ประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทั้งหมด ๑๔,๑๔๙,๑๘๐ คน สำหรับแนวโน้มการท่องเที่ยวของประเทศไทย มีการคาดการณ์ว่า จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยรวมเพิ่มขึ้นภายในปี ๒๕๕๖ มากกว่า ๒๐ ล้านคนครั้ง ขณะที่ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวและรายได้ด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยในปี ๒๕๕๑ ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอยู่ที่ ๙.๕๑ วัน และรายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นมูลค่า ๕๗๔,๕๒๑ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๐ ร้อยละ ๕ โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอยู่ที่ ๓,๔๘๓.๔๓ บาท/คน/วัน ในปี ๒๕๕๒ ไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว ๗๑๕,๙๘๕.๑๘ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๗.๙๑ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศเบื้องต้น (GDP) (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, www.mots.go.th) จากการจัดอันดับของ The Travel & Tourism Competitiveness ในปี ๒๕๕๒ ของ World Economic Forum (WEF) พบว่า ภาพรวมขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการเดินทางท่องเที่ยวของไทยจัดอยู่ในอันดับ ๓ ของภูมิภาคอาเซียน (ASEAN) รองจากสิงคโปร์และมาเลเซียเท่านั้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒: ๔)

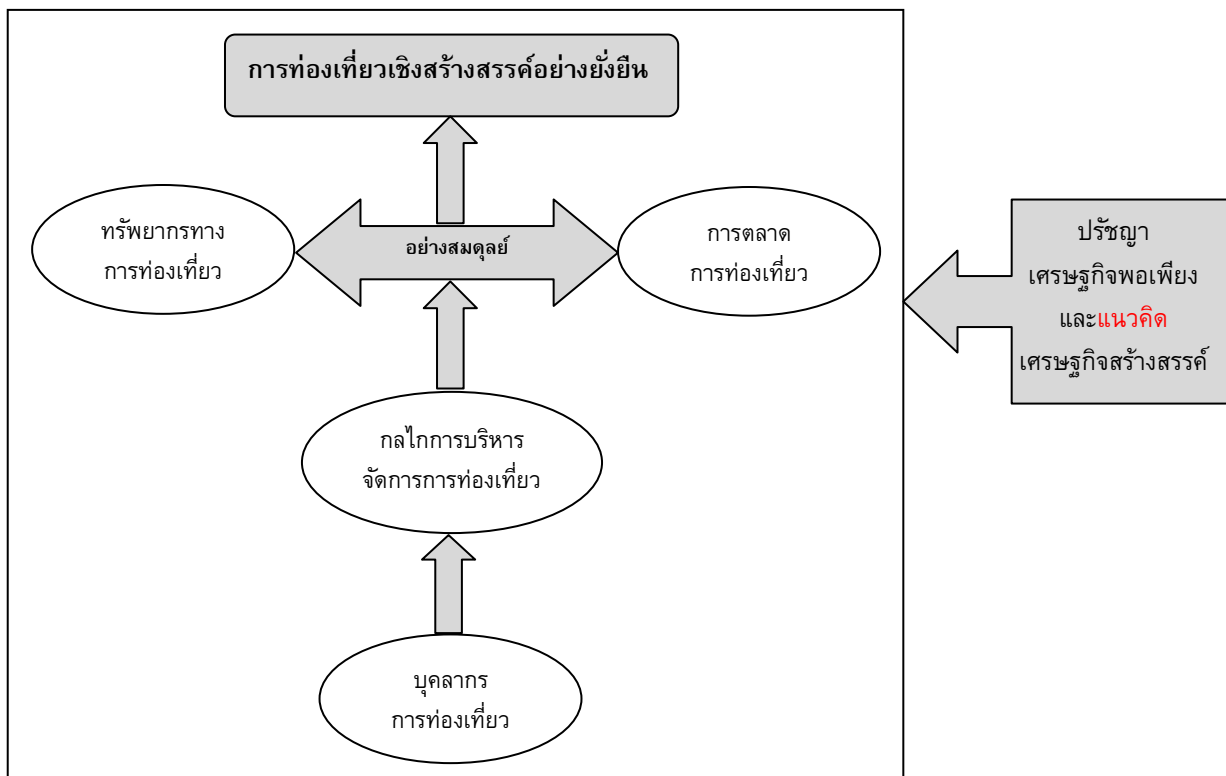
ปัจจัยกระตุ้นการท่องเที่ยวมีทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ปัจจัยภายในที่สำคัญ เช่น ทรัพยากรการท่องเที่ยว ความปลอดภัย โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก สินค้าของที่ระลึก ภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์ การเมือง เศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศ เป็นต้น ในขณะที่ปัจจัยภายนอก เช่น สถานะเศรษฐกิจและการเมืองของโลก ความนิยมในการท่องเที่ยว การขยายเส้นทางคมนาคม การเปลี่ยนแปลงนโยบายระหว่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยปัจจัยกระตุ้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยที่สำคัญ คือ การก้าวไปสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) นโยบายรัฐบาลที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) และ (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ ที่เน้นนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และสร้างปัจจัยแวดล้อมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยสนับสนุนให้ไทยเป็น “ศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการในภูมิภาคบนฐานแนวคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม” ดังนั้น แนวคิด

เศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์จึงสนับสนุนให้การท่องเที่ยวไทยพัฒนาบนฐานความเป็นไทยที่มีความหลากหลายทางด้านภูมิสังคมและวัฒนธรรม

ภาพรวมการวิจัยการท่องเที่ยวไทย

การวิจัยการท่องเที่ยวไทยในอดีตที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ซึ่งเป็นการวิจัยเฉพาะสาขา (Single Discipline) มุ่งเน้นประเด็นการส่งเสริมการตลาดและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับจุลภาคที่กระตุ้นเศรษฐกิจ การสนับสนุนทุนวิจัยการท่องเที่ยวกระจุกตัวในบางพื้นที่และกระจายอย่างไร้ทิศทางไปตามพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ อีกทั้งการวิจัยท่องเที่ยวยังขาดการบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ และมีข้อจำกัดด้านวิธีวิทยา (Research Methodologies) ที่เน้นนักวิจัยเป็นศูนย์กลาง ขาดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจากภาคีทางการท่องเที่ยว (Participatory Action Research) จากสถานการณ์ดังกล่าว สะท้อนภาพว่า “ประเทศไทยควรสนับสนุนการวิจัยการท่องเที่ยวที่เป็นการวิจัยร่วมสาขา (Trans-disciplinary Research) ที่บูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ บนฐานการมีส่วนร่วมที่ผลการศึกษาเกิดจากการปฏิบัติจริง” จึงจะสามารถนำผลการวิจัยไปขยายผลและใช้เพื่อตอบสนองความต้องการความรู้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ

เป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย

ภาพ ๑ เป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย

จากการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่างๆ (ดังตาราง ๑) พบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ ต้องการให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในขณะที่เดียวกันก็มีการบริหารจัดการฐานทรัพยากรอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ทุกยุทธศาสตร์ยังระบุถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางการท่องเที่ยวที่เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอันจะนำไปสู่การท่องเที่ยวคุณภาพ ที่คำนึงถึงความสมดุลย์ระหว่างทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและการตลาดการท่องเที่ยว โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยที่ทุกภาคต้องการคือ “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน”

ตาราง ๑ ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่างๆ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)	สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)	แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙
<p>ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๒ การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ</p> <p>เป้าประสงค์การวิจัย</p> <p>อุตสาหกรรมบริการ ซึ่งครอบคลุมถึงการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านพลังงาน โลจิสติกส์และเทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างเสริมองค์ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจที่เท่าเทียมและเป็นธรรมอย่างสร้างสรรค์ สมดุลและยั่งยืน โดยคำนึงถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>เป้าหมาย</p> <p>๑) มีจำนวนผลการวิจัยที่มีการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสาธารณะในระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับประเทศเพิ่มขึ้น</p> <p>๒) มีการจัดสรรงบประมาณการวิจัยให้หน่วยงานภาครัฐภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ ๒ คิดเป็นสัดส่วนเพิ่มขึ้น</p> <p>ยุทธศาสตร์การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ซึ่งครอบคลุมการสร้างมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ป่าไม้และประมง รวมทั้งการพัฒนาและจัดการองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น</p>	<p>เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ยึดวิสัยทัศน์ปี ๒๕๗๐ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้และมุ่งสร้างภูมิคุ้มกันให้ประเทศพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีวิสัยทัศน์ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”</p> <p>มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และสร้างปัจจัยแวดล้อม ซึ่งสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการในภูมิภาคบนพื้นฐานแนวคิดสร้างสรรค์และสร้าง</p>	<p>๑. วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมสมดุลและยั่งยืน”</p> <p>๒. เป้าประสงค์ ให้แหล่งท่องเที่ยวของไทยมีคุณภาพโดยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศเพิ่มขึ้นและรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศเพิ่มขึ้น โดยเน้นการพัฒนากิจกรรมที่สร้างมูลค่าและคุณค่า ตลอดจนสร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ชุมชน โดยคำนึงถึงความสมดุลและยั่งยืน</p> <p>๓. เป้าหมาย</p> <p>๓ . ๑) อ น ดั บ ขีดความสามารถในการแข่งขันด้าน</p>

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)	สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
<p>นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)</p>	<p>แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)</p>	<p>แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙</p>
<p>เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งครอบคลุมถึงการท่องเที่ยว การพัฒนาด้านพลังงาน โลจิสติกส์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร โดยคำนึงถึงบทบาทการแข่งขันของประเทศ ภายใต้การเปลี่ยนแปลง ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ รวมทั้งสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และสร้างองค์ความรู้เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยดำเนินการบนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมุ่งก่อให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ โดยในระดับภูมิภาค อาจมุ่งเน้นในประเด็นสำคัญที่มีความจำเป็นต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย ทั้งนี้ ได้กำหนดกลยุทธ์การวิจัยที่ให้ความสำคัญในเรื่องต่างๆ</p> <p>โดยกลยุทธ์การวิจัยที่ ๔ การพัฒนาศักยภาพระดับคุณภาพบริการในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว ประกอบด้วยแผนงานวิจัย ดังนี้</p> <p>๔.๑ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและรูปแบบการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรมชาติ</p> <p>๔.๒ การวิจัยเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์ของท้องถิ่น</p> <p>๔.๓ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคคลในชุมชนเพื่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อให้ประชาชนสามารถจัดการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง</p> <p>๔.๔ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้เกิดการสร้างรายได้และการบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน</p> <p>๔.๕ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน</p> <p>๔.๖ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว</p> <p>๔.๗ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทาง</p>	<p>นวัตกรรม รวมทั้งต่อยอดองค์ความรู้ให้สามารถสนับสนุนการสร้างมูลค่าในการปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการทุกขั้นตอนตลอดห่วงโซ่อุปทาน เพื่อให้เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นพลังขับเคลื่อนใหม่ไปสู่เศรษฐกิจที่สมดุลและยั่งยืนในระยะยาว พร้อมสร้างบรรยากาศที่เสรีและเป็นธรรมให้เอื้อต่อการผลิต การค้าและการลงทุน รวมทั้งการพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ สร้างเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ภายในที่เชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค</p> <p>โดยมีแนวทางการพัฒนา ภาคการบริการ ที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้สาขาธุรกิจที่มีศักยภาพ ยกกระดาน คุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและชุมชน ให้เป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของประเทศ รวมถึงเป็นแหล่งกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาได้อย่างเป็นธรรม โดย</p> <p>- เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน</p>	<p>การท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๑๕ อันดับ หรือเป็น ๑-๕ ของทวีปเอเชีย โดยแบ่งเป็น</p> <p>๑) อันดับขีดความสามารถด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๑๕ อันดับ หรือเป็น ๑-๕ ของทวีปเอเชีย</p> <p>๒) อันดับขีดความสามารถด้านสภาวะแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการดำเนินการเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๑๐ อันดับ หรือเป็น ๑-๕ ของทวีปเอเชีย</p> <p>๓) อันดับขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ ธรรมชาติและวัฒนธรรม เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๑๐ อันดับ หรือเป็น ๑-๕ ของทวีปเอเชีย</p> <p>๓.๒) รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕</p> <p>๓.๓) กลุ่มคลัสเตอร์ด้านการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนา ๑๔ กลุ่มคลัสเตอร์</p> <p>๔. ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้</p> <p>๑) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว เช่น พัฒนา และปรับปรุงระบบโลจิสติกส์ การสร้างโครงข่ายเส้นทางคมนาคมและระบบ</p>

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)	สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
<p>นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)</p>	<p>แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)</p>	<p>แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙</p>
<p>เศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเชื่อมโยงถึงการสร้างคุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม</p> <p>๕.๘ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์</p> <p>๕.๙ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวทางทะเล</p> <p>๕.๑๐ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ</p> <p>๕.๑๑ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร</p> <p>๕.๑๒ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์</p> <p>๕.๑๓ การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดการประชุมและการจัดแสดงนิทรรศการต่างๆ (MICE Tourism-Meeting, Incentive, Convention, Exhibition Tourism)</p> <p>นอกจาก ๕ ยุทธศาสตร์การวิจัยดังกล่าวแล้ว เมื่อพิจารณาความสำคัญกลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้นโดยคำนึงถึงวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้น ความต้องการผลงานวิจัยและความรู้เพื่อเร่งแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การเสริมสร้างและการพัฒนาประเทศโดยเร็ว ประการสำคัญ เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งในระดับภูมิภาค อาจมุ่งเน้นในกลุ่มเรื่องที่มีความจำเป็น ต้องการผลงานวิจัยในพื้นที่ด้วย ดังนั้น จึงกำหนด กลุ่มเรื่องวิจัยที่ควรมุ่งเน้น ๑๓ กลุ่มเรื่อง การท่องเที่ยวก็อยู่ในกลุ่มเรื่องเร่งด่วนเช่นกัน คือ</p> <p>การบริหารจัดการการท่องเที่ยว เป็นการวิจัยเพื่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน</p> <p>เป้าประสงค์ คือ สร้างคุณค่าจากวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น สร้างรายได้ให้กับชุมชน เพิ่มรายได้ให้กับ</p>	<p>ของธุรกิจบริการ บนฐานความเป็นไทย การสร้างนวัตกรรมและต่อยอดความรู้</p> <p>- ขยายฐานการผลิตและตลาดภาคธุรกิจที่มีศักยภาพ ออกสู่ตลาดต่างประเทศ</p> <p>- พัฒนาปัจจัยให้เอื้อต่อการส่งเสริมการลงทุนธุรกิจบริการภายในประเทศ การดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน</p> <p>- ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงธรรมชาติและพัฒนาระดับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวในเชิงกลุ่มพื้นที่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและชุมชน</p> <p>- บริหารจัดการท่องเที่ยวให้เกิดสมดุลและยั่งยืน</p> <p>- เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคเอกชนท้องถิ่น ชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว</p>	<p>เชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านและในภูมิภาคเป็นต้น</p> <p>๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน เช่น พัฒนาระดับคุณภาพและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในเชิงกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพ การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ</p> <p>๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาสินค้าบริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กิจกรรม นวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว การเสริมสร้างโอกาสและแรงจูงใจเพื่อพัฒนาการค้า การลงทุนด้านการท่องเที่ยว การพัฒนามาตรฐานสินค้าและบริการท่องเที่ยว การป้องกันและรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ฯลฯ</p> <p>๔) ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น สร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว สร้างสภาพแวดล้อมและพัฒนาระบบสนับสนุนการตลาดท่องเที่ยว สร้างกระแสการรับรู้เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าการท่องเที่ยว ฯลฯ</p> <p>๕) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น การ</p>

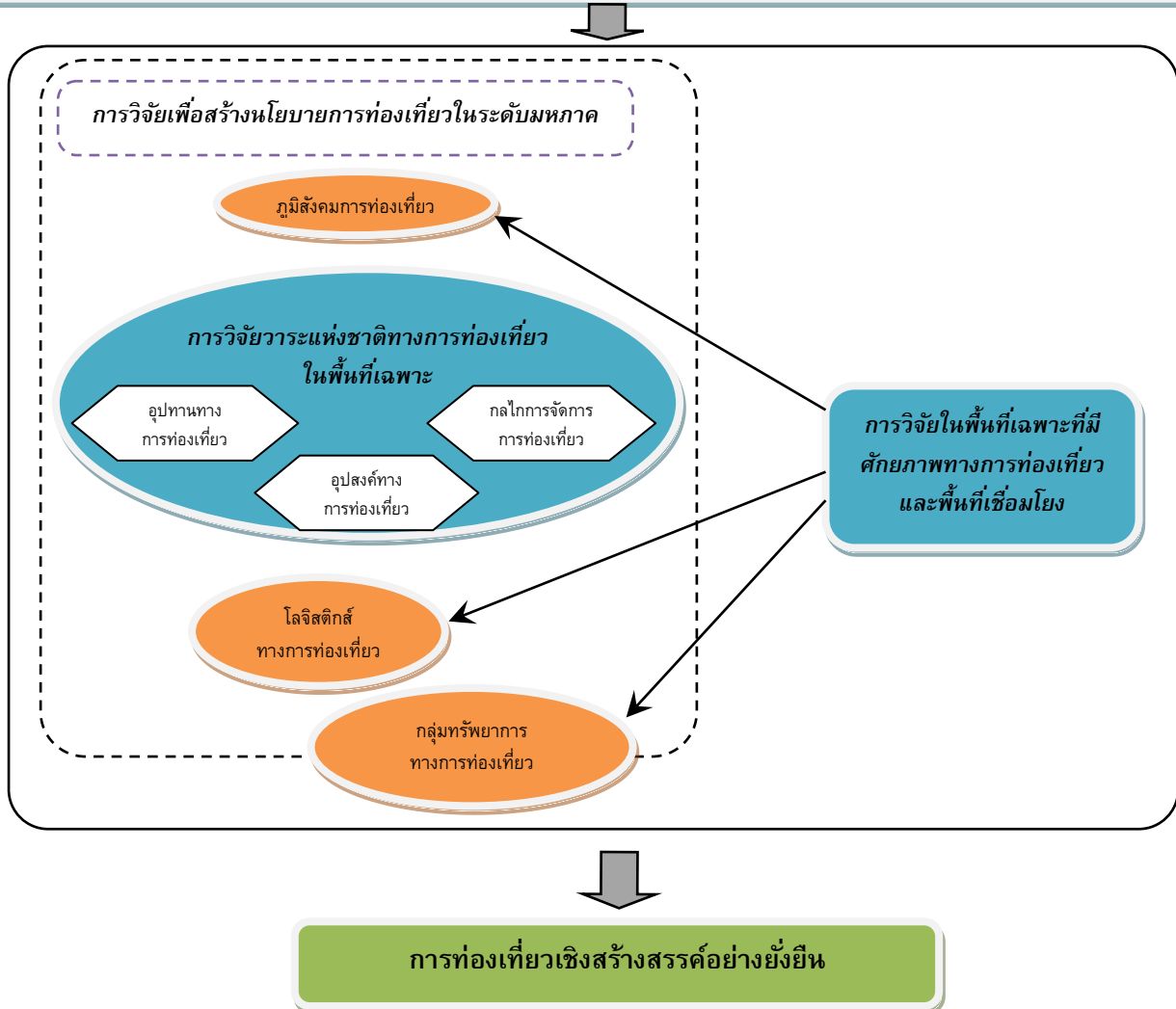
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)	สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)	แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙
ประเทศและนำไปสู่การสร้างเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศและคาดว่าจะใช้ปีละ ๒,๗๐๐ ล้านบาท		สร้างและพัฒนากลไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นต้น

จากการวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยว บริบทการวิจัยการท่องเที่ยวของไทยและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่างๆ สรุปได้ว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องมีแผนยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติเพื่อเป็น “เข็มทิศ” ด้านการวิจัยการท่องเที่ยวที่หน่วยงานต่างๆ สามารถใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยอย่างสร้างสรรค์และเป็นนวัตกรรมสู่ความยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) จึงจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ดังนี้

ยุทธศาสตร์วิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

การวิจัยเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งกลไกการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยว (ระดับชาติ กลุ่มจังหวัด จังหวัดและท้องถิ่น)

ภาพ ๒ กรอบการวิจัยการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

จากการวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยว บริบทการวิจัยการท่องเที่ยวของไทย ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่างๆ และผลการประชุมผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ พบว่า ประเทศไทยมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการพัฒนา “ระบบบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยว” ตั้งแต่ระยะต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำและท้ายน้ำ ในระดับต่างๆ ที่สร้างองค์ความรู้ที่น่าเชื่อถือ เทียบตรงและสามารถนำสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเน้นประเด็นวาระแห่งชาติทางการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย “การวิจัยที่สร้างนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศใน

ระดับมหภาค” “การวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอุปทานทางการท่องเที่ยว” (Tourism Supply) “อุปสงค์ทางการตลาดการท่องเที่ยว” (Tourism Demand) และ “กลไกการจัดการการท่องเที่ยว” (Tourism Management Mechanism) ในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและพื้นที่เชื่อมโยง ซึ่งเน้นกลุ่ม/พื้นที่ต่างๆ ดังนี้ (๑) กลุ่มคลัสเตอร์ภูมิสังคมการท่องเที่ยวใน ๑๔ กลุ่มพื้นที่ตามกลุ่มคลัสเตอร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕ (๒) กลุ่มคลัสเตอร์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (๓) กลุ่มคลัสเตอร์ตามระบบโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยว ลักษณะการวิจัยต้องเน้นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) และเป็นการวิจัยร่วมสาขา (Trans-disciplinary Research) ที่บูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะพิเศษของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เป็นอุตสาหกรรมบูรณาการ (Integrated Industry)

วิสัยทัศน์

เพิ่มมูลค่าและคุณค่าของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยผ่านระบบการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นำการท่องเที่ยวไทยสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างเป็นธรรมยั่งยืน

พันธกิจ

สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านกระบวนการวิจัยการท่องเที่ยวแบบบูรณาการด้วยกลไกและระบบการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมเชิงเครือข่ายพหุภาคีในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและพื้นที่เชื่อมโยงอย่างเป็นรูปธรรมสู่การท่องเที่ยวไทยเชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นธรรมยั่งยืน

ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ประกอบด้วย ๓ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ๑) ส่งเสริมการวิจัยวาระแห่งชาติทางการท่องเที่ยว ๒) สนับสนุนการวิจัยในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและพื้นที่เชื่อมโยง และ ๓) สนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างระบบบริหารจัดการการวิจัยด้านการท่องเที่ยวของชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมการวิจัยวาระแห่งชาติทางการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการวิจัยวาระแห่งชาติทางการท่องเที่ยวประกอบด้วยกลยุทธ์ภายใต้ ๔ ประเด็น ได้แก่ ๑) การวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในระดับมหภาค ๒) การวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ๓) การวิจัยเพื่อส่งเสริม พัฒนาและจัดการอุปสงค์ทางการตลาดการท่องเที่ยวของไทย ๔) การวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนากลไกการจัดการการท่องเที่ยวของไทย

กลยุทธ์ที่ ๑.๑ การวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในระดับมหภาค

การกำหนดนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยในระดับมหภาคต้องวางอยู่บนพื้นฐานของโครงสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่ต้องศึกษาทั้งความต้องการของนักท่องเที่ยวและศักยภาพของผู้ประกอบการการท่องเที่ยว การลงทุนและรายได้จากการท่องเที่ยว (Tourism Satellite Account) รวมถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะด้านผลกระทบและการเตรียมความพร้อมของไทยต่อความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ผลกระทบทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของชาติทั้งการไหลเวียนเงินตรา การไหลออก (Leakage) และรายได้คงเหลือ (Retained Value) การกำหนดจุดยืนทางการท่องเที่ยวของชาติในอนาคต (Thailand Tourism Positioning) การพัฒนาโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยว (Tourism Logistics) และการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีแนวทางดังนี้

แนวทาง

- ๑.๑.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ กำหนดและปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย
- ๑.๑.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและทรัพยากรมนุษย์สู่การรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
- ๑.๑.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของชาติ
- ๑.๑.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อกำหนดจุดยืนทางการท่องเที่ยวของชาติในอนาคต
- ๑.๑.๕ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยว
- ๑.๑.๖ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยว
- ๑.๑.๗ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงนโยบายการกระจายรายได้และความรับผิดชอบต่อเป็นธรรม
- ๑.๑.๘ การศึกษาวิจัยเชิงนโยบายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจไทยสู่การเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียนในอนาคต

๑.๑.๙ การศึกษาวิจัยเพื่อนำเสนอนโยบายเชิงรุก เพื่อการพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์ภาคบริการของภูมิภาคอาเซียนในระยะสั้น

๑.๑.๑๐ การศึกษาวิจัยเพื่อนำเสนอนโยบายเชิงรุก เพื่อการพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์ภาคบริการของภูมิภาคอาเซียน

๑.๑.๑๑ การศึกษาวิจัยในการขยายวงกว้างสู่ระดับสากลเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ที่ ๑.๒ การวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยที่ผ่านมาประสบกับภาวะวิกฤติด้านคุณภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว อีกทั้งยังเผชิญกับผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม แม้คุณภาพการบริการของไทยจะสามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ แต่ก็ยังต้องการการเสริมมาตรฐานอีกหลายด้านเพื่อให้เป็นประเทศเป้าหมายหลักของการเดินทางที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้บนฐานความเป็นไทย โดยมีแนวทางดังนี้

แนวทาง

๑.๒.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อค้นหาศักยภาพทางการท่องเที่ยวรายสาขา (Tourism Sector) ที่สร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างแท้จริง

๑.๒.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว

๑.๒.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเสริมสร้างและรักษามาตรฐานคุณภาพการบริการ

๑.๒.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อประเมินความเสี่ยงและลดผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นกับฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวของชาติ

๑.๒.๕ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างค่านิยมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

๑.๒.๖ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อประเมินความเสี่ยงและลดผลกระทบเชิงลบ (จากอุปทานการท่องเที่ยว) ต่อฐานความเป็นไทย

๑.๒.๗ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อหามาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และยาเสพติดจากอุปทานการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ ๑.๓ การวิจัยเพื่อส่งเสริม พัฒนาและจัดการอุปสงค์ทางการตลาดการท่องเที่ยวของไทย

นักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพที่มีกำลังซื้อสูงและน่าจับตามองของโลกในปัจจุบันมี ๒ กลุ่มประเทศ คือ ๑) กลุ่มประเทศ BRIC ซึ่งประกอบด้วยบราซิล รัสเซีย อินเดียและจีน เพราะเป็นกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่มีประชากรจำนวนมากและมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในช่วงก่อนเกิดวิกฤติ

เศรษฐกิจโลก ในปี ๒๕๕๑ BRIC มีส่วนส่งเสริมให้เศรษฐกิจโลกขยายตัวสูงถึงร้อยละ ๕๙ และจากการคำนวณโดยอาศัยข้อมูลจาก IMF พบว่า ในปี ๒๕๕๒ BRIC จะมีสัดส่วนใน GDP โลกประมาณร้อยละ ๑๕.๔ สะท้อนให้เห็นบทบาทของ BRIC ที่ทวีความสำคัญมากขึ้นต่อเศรษฐกิจโลก (โพสท์ทูเดย์ ฉบับวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๒, <http://learners.in.th> เข้าถึงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๔) กลุ่มประเทศดังกล่าวจึงเป็นตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ที่ประเทศไทยต้องให้ความสนใจและแสวงหากลยุทธ์ในการเจาะกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพในกลุ่มประเทศนี้ ๒) กลุ่มประเทศ GCC (Gulf Cooperation Council) ซึ่งประกอบด้วยกาตาร์ โอมาน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ บาห์เรน คูเวตและซาอุดีอาระเบีย เป็นตลาดนักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้อสูงที่สำคัญในอนาคต และตั้งแต่เหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้นักท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศนี้ หันเหการท่องเที่ยวจากสหรัฐอเมริกาและยุโรปสู่ภูมิภาคเอเชียมากขึ้น นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลางนิยมเข้ารับบริการทางการแพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนในต่างประเทศ รวมทั้งประเทศไทยเป็นจำนวนมาก (กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา กระทรวงการต่างประเทศ, <http://sameaf.mfa.go.th> เข้าถึงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๔) นักท่องเที่ยว ๒ กลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มสร้างรายได้สูงให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวไทยยังต้องส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourism) ต้องรักษานักท่องเที่ยวเดิมไว้เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวซ้ำและเกิดการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น โดยส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานความเป็นไทย ซึ่งประกอบด้วยแนวทางดังนี้

แนวทาง

- ๑.๓.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อคั่นหานักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพโดยเน้นกลุ่ม BRIC และ GCC
- ๑.๓.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อรักษานักท่องเที่ยวเดิมเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวซ้ำ
- ๑.๓.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อส่งเสริมการตลาดที่วางอยู่บนฐานอัตลักษณ์ (ท้องถิ่น) (ภาพลักษณ์)

และศักยภาพของประเทศ

- ๑.๓.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้าง (อัตลักษณ์ท้องถิ่น) ภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวไทย

๑.๓.๕ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อ (ประเมินศักยภาพ ทิศทาง และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย) กระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศ

กลยุทธ์ที่ ๑.๔ การวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนากลไกการจัดการการท่องเที่ยวของไทย

กลไกการจัดการการท่องเที่ยวระดับชาติของไทย ต้องเร่งปรับโครงสร้างการทำงานเชิงเครือข่ายระหว่างองค์กร (ภาครัฐ ท้องถิ่น และเอกชน) ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับต่างๆ ทั้งระดับชุมชน ท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด กลุ่มจังหวัด ภาค ประเทศ ภูมิภาคและโลก อีกทั้งยังต้องใช้การท่องเที่ยวเป็น

เครื่องมือในการสร้างการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไกและหน่วยงานที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของไทยในระดับต่างๆ โดยมีแนวทางดังนี้

แนวทาง

๑.๔.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อปรับโครงสร้างการทำงานเชิงเครือข่ายระหว่างกระทรวง หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ

๑.๔.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยวในระดับต่างๆ แบบพหุภาคี

๑.๔.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงาน องค์กร ชุมชนและภาคีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างกลไกรองรับการกระจายรายได้และความรับผิดชอบต่ออย่างเป็นธรรม

๑.๔.๕ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างกฎระเบียบและข้อบังคับที่เอื้อต่อการส่งเสริมบริการและการบริหารการท่องเที่ยวที่ยุติธรรมและเป็นธรรม

๑.๔.๖ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและอ้อมมาใช้ประโยชน์พัฒนาชุมชนที่เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สนับสนุนการวิจัยในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและพื้นที่เชื่อมโยง

ยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอุปทานการท่องเที่ยวไทยและพื้นที่เชื่อมโยง ซึ่งใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area-Based) โดยเน้นให้การสนับสนุนทุนและดำเนินการวิจัยในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและพื้นที่เชื่อมโยงเท่านั้น โดยใช้กลยุทธ์การวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ หากสามารถดำเนินการดังกล่าว จะสามารถเพิ่มพลังการนำผลการวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง โดยแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ ๑) กลุ่มคลัสเตอร์ภูมิสังคมการท่องเที่ยว ๒) กลุ่มคลัสเตอร์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และ ๓) กลุ่มคลัสเตอร์ตามระบบโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ ๒.๑ ส่งเสริมการวิจัยในกลุ่มคลัสเตอร์ภูมิสังคมการท่องเที่ยวใน ๑๔ กลุ่มพื้นที่

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ใช้แนวคิดกลุ่มคลัสเตอร์ด้านการท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕ โดยแบ่งเป็น ๑๔ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) กลุ่มท่องเที่ยวน้ำพุร้อน ๒) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย ๓) กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ๔) กลุ่มท่องเที่ยวมรดกโลกเชื่อมโยง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ๕) กลุ่มท่องเที่ยวแนวปะการัง ๖) กลุ่มท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำภาคกลาง ๗) กลุ่มท่องเที่ยว Royal Coast ๘) กลุ่มท่องเที่ยวมหัศจรรย์สองสมุทร ๙) กลุ่มท่องเที่ยวเลียบบึงแม่น้ำโขง

๑๐) กลุ่มท่องเที่ยวเส้นทางไดโนเสาร์ ๑๑) กลุ่มท่องเที่ยวมหัศจรรย์เส้นทางบุญ ๑๒) กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ ๑๓) กลุ่มท่องเที่ยวเส้นทางอัญมณีและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ๑๔) กลุ่มท่องเที่ยว Active Beach

แนวทางการวิจัย

๒.๑.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เชื่อมโยงประวัติศาสตร์อารยธรรมล้านนาและสุโขทัยให้เป็นกลุ่มท่องเที่ยวสำคัญของประเทศ

๒.๑.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเชื่อมโยงกลุ่มธุรกิจและอุตสาหกรรมในภูมิภาคสู่ตลาดท่องเที่ยวตามภูมิสังคมการท่องเที่ยว

๒.๑.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท่องเที่ยวท้องถิ่นและภูมิภาคสร้างบุคลากรรองรับการท่องเที่ยวในกลุ่มคลัสเตอร์และกลุ่มพื้นที่

๒.๑.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อนำความหลากหลายทางภูมิปัญญา วัฒนธรรม และภูมินิเวศท้องถิ่นสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมการท่องเที่ยวไทย

กลยุทธ์ที่ ๒.๒ ส่งเสริมการวิจัยในกลุ่มคลัสเตอร์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ

ประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย หากแต่ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพียงบางประเภทเท่านั้น ที่มีศักยภาพในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ ดังนั้น ในกลยุทธ์นี้จะเน้นการสนับสนุนทุนและดำเนินการวิจัยในฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resources) ดังนี้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) การท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด (Marine and Beach Tourism) การท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE Tourism-Meeting, Incentive, Convention, Exhibition Tourism) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้ง (Shopping) และความบันเทิง (Entertainment) การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงาม (Spa and Wellness) การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร (Gastronomic Tourism) การบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntary Tourism) การท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom-Based Tourism)

- **การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม** องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization, ๒๐๐๓) อ้างถึงใน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๐: ๘) ระบุว่า การท่องเที่ยวของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ใช้หลักการของแผนแม่บทของโลก (Agenda ๒๑) เป็นกรอบในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงหลักการ ๔ ประการ คือ ๑) การดำเนินกิจการการท่องเที่ยวในขอบเขตที่ความสามารถรองรับของธรรมชาติ ชุมชน วัฒนธรรมนิยม ประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนจะมีได้ ๒) ความตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะมีผลกระทบต่อชุมชน วัฒนธรรมนิยม ประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนอันเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ๓) การมีส่วนร่วม

ของเจ้าบ้านและผู้มาเยือนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว ๔) การเชื่อมร้อยประสานความจำเป็นต่อการพัฒนาทางเลือกของชุมชนและกำหนดแผนงานทางเศรษฐกิจ การดำรงอยู่ของชุมชนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ในขณะที่ประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Resources) มากเป็นอันดับ ๓ ของภูมิภาคเอเชีย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒: ๘) อีกทั้งนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านการท่องเที่ยวในระดับต่างๆ ของไทยทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ นโยบายของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาด้านการท่องเที่ยว แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ๒๕๕๕-๒๕๕๙ และนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติฉบับที่ ๘ (๒๕๕๕-๒๕๕๙) ล้วนให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม โดยเฉพาะนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของรัฐบาลชุดปัจจุบันที่จัดให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็น ๑ ใน ๑๕ สาขาย่อยของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ แสดงให้เห็นถึงทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยในอนาคตได้เป็นอย่างดี ผนวกกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่ไร้ความเร่งรีบเน้นเสพสุนทรียศาสตร์จากการเดินทางมากขึ้น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มจะได้รับความนิยมมากในอนาคตและเป็นจุดขายสำคัญของไทย

- **การท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด** ประเทศไทยมีอาณาเขตทางทะเลโดยรวมประมาณ ๓๒๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร และมีชายฝั่งอ่าวไทยและอันดามันยาวรวมกันประมาณ ๒,๘๐๐ กิโลเมตร โดยมี ๒๓ จังหวัดที่มีอาณาเขตติดกับทะเล (สถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, <http://marinepolicy.trf.or.th> เข้าถึงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๔) ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีทรัพยากรทางทะเลและชายหาดที่สวยงามสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนได้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ และสุราษฎร์ธานีซึ่งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลของภาคใต้ที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ ในปี ๒๕๔๙ มีรายได้จากการท่องเที่ยวรวมกันสูงถึง ๑๒๒,๒๘๖ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๘๓ ของรายได้รวมจากการท่องเที่ยวของภาคใต้ (๑๔๗,๒๙๗ ล้านบาท) และร้อยละ ๘๑.๓ เป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๑: ๕-๓) ส่วนภาคตะวันออกโดยเฉพาะจังหวัดชลบุรี ระยอง และตราดก็สร้างรายได้ให้กับประเทศจำนวนมาก ดังนั้น การท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาดจึงยังคงสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างต่อเนื่อง

- **การท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE Tourism-Meeting, Incentive, Convention, Exhibition Tourism)** ของไทยมีความได้เปรียบและมีศักยภาพในการแข่งขันในระดับนานาชาติ อันเนื่องมาจากความพร้อมของพื้นที่ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับอย่างสมบูรณ์แบบในทุกด้าน รวมทั้งความได้เปรียบของความคุ้มค่าเงิน ส่งผลให้ธุรกิจไมซ์ไทยก้าวสู่เวทีโลก จากการจัดอันดับในปี ๒๕๕๒ ของ UFI (The Global Association of the Exhibition Industry) ซึ่งเป็นสมาคมอุตสาหกรรมนิทรรศการระดับโลก พบว่า ประเทศไทยยังคงเป็นที่ ๑ ในตลาดการจัดงานแสดงสินค้า (Exhibitions) ในภูมิภาคอาเซียน โดยเป็นผู้นำทั้งด้านจำนวนผู้ร่วมงาน จำนวนการจัดงาน ขนาดของพื้นที่จัดงานและมูลค่าการสร้างรายได้ติดต่อกันมาเป็นเวลา ๔ ปีซ้อน ซึ่งเป็น

เครื่องยืนยันความสำเร็จของธุรกิจไมซ์ไทยในระดับนานาชาติได้เป็นอย่างดี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒: ๒๕) ธุรกิจไมซ์สามารถนำนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยได้มากกว่า ๗ แสนคนต่อปี โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีพฤติกรรมการใช้จ่ายสูงกว่านักท่องเที่ยวทั่วไป โดยในปี ๒๕๔๘ กลุ่มไมซ์มีผู้เดินทางจำนวน ๕๘๒,๓๙๒ คน มีมูลค่าการใช้จ่าย ๔๐,๕๘๖ ล้านบาท ปี ๒๕๕๓ มีผู้เดินทางจำนวน ๗๘๙,๑๒๙ คน มีมูลค่าการใช้จ่าย ๖๓,๕๐๒ ล้านบาท และคาดการณ์ว่าปี ๒๕๕๗ จะมีผู้เดินทางจำนวน ๘๙๓,๕๙๙ คน มีมูลค่าการใช้จ่าย ๗๖,๖๔๙ ล้านบาท จะเห็นได้ว่าธุรกิจไมซ์มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งจำนวนผู้เดินทางและมูลค่าการใช้จ่าย (สำนักงานส่งเสริมการประชุมและนิทรรศการ, ๒๕๕๒: ๘๕)

- **การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้ง (Shopping) และความบันเทิง (Entertainment)** เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไม่น้อยเช่นกันและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งในปี ๒๕๔๙ ประเทศไทยมีรายได้จากการซื้อสินค้าที่ระลึก ๑๓๑,๘๖๖ ล้านบาท และปี ๒๕๕๐ เพิ่มขึ้นเป็น ๑๔๒,๔๗๘ ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ ๘ ในขณะที่รายได้จากกิจกรรมบันเทิงในปี ๒๕๔๙ จำนวน ๕๖,๓๓๕ ล้านบาท และในปี ๒๕๕๐ จำนวน ๖๓,๘๑๗ ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๓.๓ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๕๓: ๔๘๔)

- **การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงาม (Spa and Wellness)** นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาใช้บริการทางการแพทย์ในไทยมากกว่าปีละ ๑.๔ ล้านคน สร้างรายได้มากกว่า ๔๕,๐๐๐ ล้านบาท บริการทางการแพทย์ที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินิยม ได้แก่ การตรวจเช็คสุขภาพ เลสิก ศัลยกรรมเสริมความงาม ทันตกรรม การผ่าตัด การรักษาโรคเฉพาะทางและกายภาพบำบัด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓: ๒๔) การเติบโตรวมของตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโลกและภูมิภาคเอเชียอยู่ในอัตราสูงอย่างต่อเนื่อง ประมาณร้อยละ ๒๐ และ ๒๔ ตามลำดับ ในปี ๒๕๕๓ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติร้อยละ ๖๐ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการท่องเที่ยวและถือโอกาสบริการทางสุขภาพด้วย ถือเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ กอปรกับนโยบายรัฐบาลส่งเสริมให้ไทยเป็น “ศูนย์กลางทางการแพทย์แห่งภูมิภาคเอเชีย (Medical Hub of Asia)” หนุนเสริมให้ตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขยายตัวอย่างต่อเนื่อง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓: ๕) ส่งผลให้การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามขยายตัวตามไปด้วย

- **การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารและการบำเพ็ญประโยชน์** นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวของไทยระบุว่า **การท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntary Tourism)** เป็นกลุ่มสำคัญที่ทำให้เกิดกระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มท่องเที่ยวที่ก้าวหน้าเพื่อสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และแผนการตลาดการท่องเที่ยวไทย ปี ๒๕๕๓ ของ ททท. มีกลยุทธ์ขยายตลาดคุณภาพซึ่งรวมถึง**กลุ่มเยาวชน (Youth)** ด้วย อีกทั้ง กำหนดกลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แบรนด์ประเทศไทยโดยส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยแคมเปญ “Amazing Thailand...Amazing Value” ภายใต้สินค้า ๗ Wonders of Amazing Thailand ให้ความสำคัญกับกลุ่มสินค้าวิถีไทย “หัวใจแผ่นดิน” (The World's Friendliness Culture) สะท้อนแนวคิดนี้ออกมาจากวัฒนธรรมและ**อาหารไทย** รวมทั้ง (ร่าง) แผนพัฒนากการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ระบุว่า โอกาสสำหรับการท่องเที่ยวของไทย

ใน ๕ ปีข้างหน้า การขยายตัวของการท่องเที่ยวจะเป็นโอกาสให้ไทยสามารถมีศักยภาพในการจัดการสินค้าท่องเที่ยวโดยเฉพาะการจัดการธุรกิจอาหาร

● **การท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น** จากนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ โดยเชื่อมโยงธุรกิจภาคบริการ อุตสาหกรรมและเกษตรเข้าด้วยกันให้เป็นกลุ่มสินค้า เช่น ธุรกิจสุขภาพ อาหารและการท่องเที่ยว รวมทั้งสินค้าบริการที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์บนฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ การท่องเที่ยวลักษณะนี้จะเป็นการยกระดับเศรษฐกิจในระดับจุลภาคและยังสามารถกระจายรายได้สู่ชุมชนในระดับฐานราก

กลยุทธ์ที่ ๒.๓ ส่งเสริมการวิจัยในกลุ่มคลัสเตอร์ตามระบบโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยว

ระบบโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยวของไทยพิจารณาจากเส้นทางการคมนาคมทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ซึ่งประเทศไทยมีท่าอากาศยานสุวรรณภูมิที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สามารถรองรับจำนวนเที่ยวบินได้มากกว่า ๑,๐๖๙ เที่ยวบินต่อสัปดาห์ และมีศักยภาพในการรองรับผู้โดยสารได้สูงถึง ๑๐๐ ล้านคนต่อปี ในขณะที่เดียวกันมีการคมนาคมทางบก รวมถึงรถไฟที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมทั่วประเทศและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งมีท่าเรือน้ำลึกระหว่างประเทศ ๘ แห่ง (ท่าเรือน้ำลึกกรุงเทพ ท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง ท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุด ท่าเรือน้ำลึกระนอง ท่าเรือน้ำลึกภูเก็ต ท่าเรือน้ำลึกสงขลา ท่าเรือน้ำลึกปากปาราและท่าเรือน้ำลึกนราธิวาส) พร้อมเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓: ๙) โดยกลยุทธ์นี้จะเน้นให้การสนับสนุนทุนและดำเนินการวิจัยในเส้นทางการคมนาคมที่มีศักยภาพซึ่งเชื่อมโยงภายในและนอกประเทศ อาทิ เส้นทางการคมนาคมกรุงเทพมหานคร-สิงคโปร์ กรุงเทพมหานคร-เสียมเรียบ เป็นต้น เส้นทางการบก R๓A (ไทย-ลาว-จีน) East-West Economic Corridor (จีน พม่า เวียดนาม ลาว กัมพูชาและไทย) North-South Economic Corridor (ไทย-ลาว-จีน) เส้นทางการบกและทางน้ำตามกรอบความร่วมมือ IMT-GT (อินโดนีเซีย มาเลเซียและไทย) และเส้นทางการน้ำภูเก็ต-สิงคโปร์ สตูล-ลังกาวิ เป็นต้น

แนวทางการวิจัย

๒.๓.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวชุมชนและการปรับตัวของชุมชนในเขตพื้นที่เส้นทาง R3A เป็นฐานสร้างอัตลักษณ์และภาพลักษณ์ท้องถิ่นไทย

๒.๓.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเสริมสร้างความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดให้มีระบบบริการสาธารณะ ความปลอดภัย โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนการสร้างสรรคของทีระลึกรองรับการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งกลไกการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยว

การสนับสนุนทุนและดำเนินการวิจัยการท่องเที่ยวที่ขาดความเป็นเอกภาพ ส่งผลให้สิ้นเปลืองทั้งงบประมาณ เวลาและบุคลากร รวมทั้งผลการวิจัยก็ไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาได้อย่างแท้จริง ดังนั้นระบบบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวของชาติในระดับต่างๆ จึงเป็น “กลไก” สำคัญที่ผลักดันให้เกิดระบบการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งแต่กระบวนการตั้งโจทย์การวิจัย สร้างผลการวิจัยและผลักดันสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยบนฐานความรู้ โดยเฉพาะการส่งเสริมจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางการวิจัยการท่องเที่ยวของชาติ (National Tourism Excellence Center) ที่มีการทำงานเชิงเครือข่ายและเป็นหน่วยบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงท้ายน้ำ ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม อีกทั้งส่งเสริมการพัฒนานักวิจัยการท่องเที่ยวมืออาชีพที่สามารถผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพด้วยวิธีวิทยาที่ทันสมัย พร้อมส่งเสริมการวิจัยการท่องเที่ยวแบบสหวิทยาการที่สามารถบูรณาการหลายศาสตร์เข้าด้วยกันและสร้างวารสารวิชาการการวิจัยการท่องเที่ยวระดับชาติและนานาชาติเพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยและกระตุ้นการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป โดยมีกลยุทธ์ดังนี้

กลยุทธ์

๓.๑ สนับสนุนการวิจัยเพื่อส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและศูนย์ความเชี่ยวชาญอื่นๆ ที่สามารถสนับสนุนดำเนินการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงเครือข่ายผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

๓.๒ สนับสนุนการวิจัยเพื่อส่งเสริมการดำเนินการวิจัยการท่องเที่ยวแบบบูรณาการสหวิทยาการ

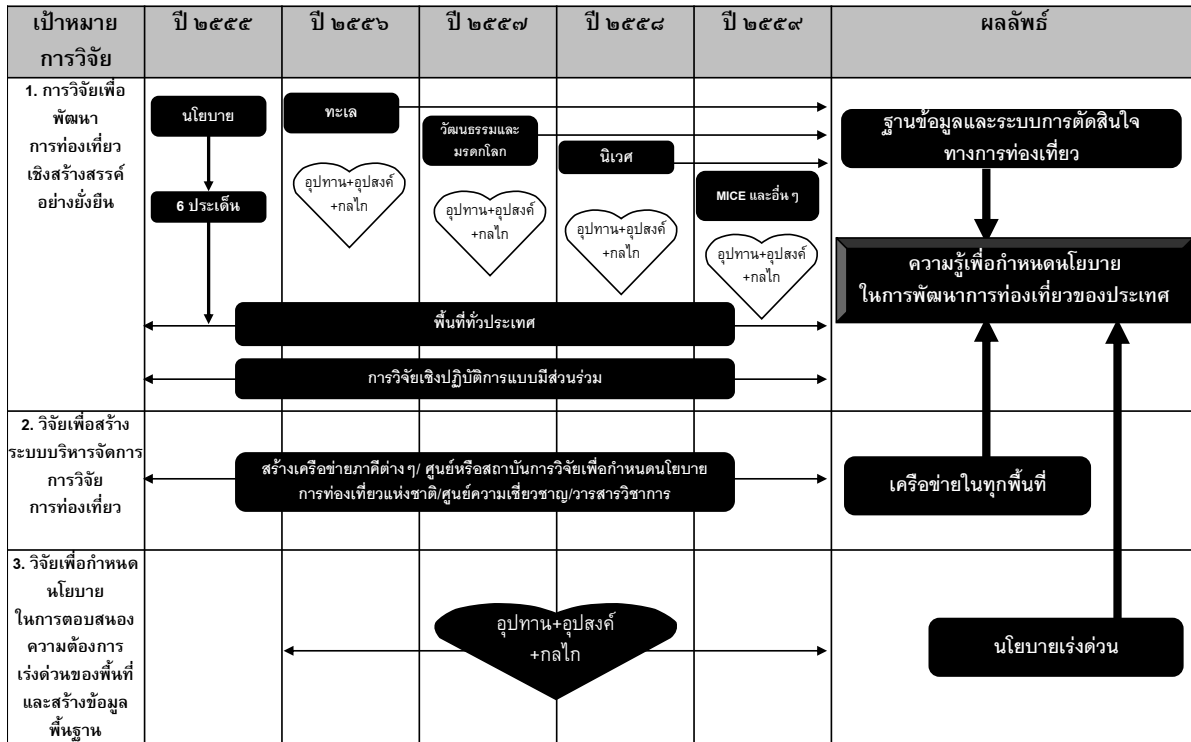
๓.๓ สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนานักวิจัยการท่องเที่ยว

๓.๔ สนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาวารสารวิชาการและ/หรือการวิจัยการท่องเที่ยวระดับชาติและนานาชาติ

๓.๕ สนับสนุนการวิจัยเพื่อจัดทำฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น

๓.๖ สนับสนุนการวิจัยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสนับสนุนการพัฒนาระบบข้อมูลท่องเที่ยวเชิงแผนที่อย่างเป็นระบบและมีเอกลักษณ์ความเป็นไทย

แผนการสนับสนุนทุนวิจัย สาขาการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

ภาพ ๓ แผนการสนับสนุนทุนวิจัย สาขาการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘

แผนการสนับสนุนทุนวิจัย สาขาการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ โดยในปี ๒๕๕๕ เน้นการสนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างนโยบายใน ๖ ประเด็น คือ ๑) การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในภาพรวมและราย Sector ในแต่ละ Cluster ๒) การพัฒนาทุนมนุษย์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อรองรับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ๓) การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและมูลค่าคงเหลือทางการท่องเที่ยวของชาติ ๔) การเพิ่มมูลค่าและคุณค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวของชาติ ๕) การค้นหาอัจฉริยภาพและรักษาฐานทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชาติ ๖) การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวคุณภาพนานาชาติ ซึ่งดำเนินการวิจัยในพื้นที่ทั่วประเทศด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ส่วนแผนการสนับสนุนทุนวิจัยระหว่างปี ๒๕๕๖-๒๕๕๘ พิจารณาประเด็นการวิจัยจากประเภทการท่องเที่ยวที่สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยว ๑ คน เรียงลำดับจากมากไปสู่น้อย เนื่องจากแนวโน้มความต้องการนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มากขึ้น รายได้จากการท่องเที่ยวต่อคนเบื้องต้นจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดลำดับประเภทการท่องเที่ยวสำหรับการวิจัยในแต่ละปี จากกลุ่มคลังเตอร์ภูมิสังคมการท่องเที่ยว ๑๔ กลุ่มพื้นที่ สามารถนำมาจัดประเภทการท่องเที่ยวได้เป็น ๓ ประเภท ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยว รายได้จากการท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อคน ดังนี้ ๑) การท่องเที่ยวทาง

ทะเล ประกอบด้วย ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มท่องเที่ยว Active Beach กลุ่มท่องเที่ยว Royal Coast และกลุ่มท่องเที่ยวมหัศจรรย์สองสมุทร มีจำนวนนักท่องเที่ยว ๓๔,๒๔๐,๘๒๑ คน รายได้จากการท่องเที่ยว ๒๖๖,๒๐๘.๙๖ ล้านบาท และรายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ย ๗,๗๕๕.๖๑ บาทต่อคน ๒) **การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก** ประกอบด้วย ๕ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา กลุ่มท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำภาคกลาง กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ กลุ่มท่องเที่ยวมหัศจรรย์เส้นทางบุญ และกลุ่มท่องเที่ยวเส้นทางไดโนเสาร์ มีจำนวนนักท่องเที่ยว ๗๐,๐๗๔,๓๕๗ คน รายได้จากการท่องเที่ยว ๔๑๗,๐๐๒.๕๒ ล้านบาท และรายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ย ๕,๙๕๐.๘๖ บาทต่อคน ๓) **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ** ประกอบด้วย ๖ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มท่องเที่ยวน้ำพุร้อน กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย กลุ่มท่องเที่ยวมรดกโลกเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มท่องเที่ยววนิเวศป่าร้อนชื้น กลุ่มท่องเที่ยวเส้นทางอัญมณีและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และกลุ่มท่องเที่ยวเลียบบึงแม่น้ำโขง มีจำนวนนักท่องเที่ยว ๕๒,๘๖๖,๒๕๐ คน รายได้จากการท่องเที่ยว ๑๖๑,๓๖๐.๑๒ ล้านบาท และรายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ย ๓,๐๕๒.๒๓ บาทต่อคน (ดังตาราง ๒) จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวทางทะเลสามารถสร้างรายได้ต่อหัวสูงที่สุด รองลงมาเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามลำดับ

ดังนั้น ในปี ๒๕๕๖ จึงเน้นการวิจัยประเภทการท่องเที่ยวทางทะเล ส่วนปี ๒๕๕๗ เน้นการวิจัยประเภทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก และปี ๒๕๕๘ เน้นการวิจัยประเภทการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งจะครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ นอกเหนือจากการท่องเที่ยว ๓ ประเภทดังกล่าวแล้ว ยังมีการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไม่น้อยและยังมีแนวโน้มได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น ในปี ๒๕๕๙ จึงเน้นการวิจัยสำหรับการท่องเที่ยวประเภทดังกล่าว การสนับสนุนทุนวิจัยระหว่างปี ๒๕๕๖-๒๕๕๙ มุ่งเน้นการวิจัยอุปสงค์ทางการตลาดการท่องเที่ยว อุปทานการท่องเที่ยวและกลไกการจัดการการท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวในแต่ละประเภท โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน สร้างระบบบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยว กำหนดนโยบายในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่และสร้างข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งในปี ๒๕๕๗-๒๕๕๙ จะสนับสนุนการวิจัยในประเภทการท่องเที่ยวของปีก่อนด้วยเพื่อเป็นการต่อยอด

ผลผลิตของการวิจัยทั้ง ๕ ปี จึงได้ฐานข้อมูลและระบบการตัดสินใจทางการท่องเที่ยว เครือข่ายในทุกพื้นที่และนโยบายเร่งด่วนที่เป็นความรู้เพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศต่อไป

ตาราง ๒ จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดตามประเภทการท่องเที่ยว ปี ๒๕๕๒

ที่	ประเภทการท่องเที่ยว	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	รายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ย ต่อคน (บาท)
๑	การท่องเที่ยวทางทะเล (๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มท่องเที่ยว Active Beach/กลุ่มท่องเที่ยว Royal Coast/กลุ่มท่องเที่ยวมหัศจรรย์สองสมุทร ประกอบด้วย ๒๐ จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง ภูเก็ต พังงา กระบี่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล)	๓๔,๒๔๐,๘๒๑	๒๖๖,๒๐๘.๙๖	๗,๗๗๕.๖๑
๒	การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก (๕ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา/กลุ่มท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มน้ำภาคกลาง/กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้/กลุ่มท่องเที่ยวมหัศจรรย์เส้นทางบุญ/กลุ่มท่องเที่ยวเส้นทางไดโนเสาร์ ประกอบด้วย ๓๙ จังหวัด คือ เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน เชียงรายแพร่ พะเยา น่าน สุโขทัย กำแพงเพชร นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี อ่างทอง ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรปราการ ราชบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม อุตรดิตถ์ หนองบัวลำภู มุกดาหาร สกลนคร กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ ยโสธรและกรุงเทพมหานคร)	๗๐,๐๗๔,๓๕๗	๔๑๗,๐๐๒.๕๒	๕,๙๕๐.๘๖
๓	การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (๖ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มท่องเที่ยวน้ำพุร้อน/กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย/กลุ่มท่องเที่ยวมรดกโลกเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ/กลุ่มท่องเที่ยววนิเวศป่าร้อนชื้น/กลุ่มท่องเที่ยวเส้นทางอัญมณีและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร/กลุ่มท่องเที่ยวเลียบบึงแม่น้ำโขง ประกอบด้วย ๓๗ จังหวัด คือ เชียงใหม่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา น่าน พิษณุโลก ตาก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี พิจิตร พระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก สระแก้ว ปราจีนบุรี นครราชสีมา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด เลย หนองคาย มุกดาหาร นครพนม อุบลราชธานีและอำนาจเจริญ)	๕๒,๘๖๖,๒๕๐	๑๖๑,๓๖๐.๑๒	๓,๐๕๒.๒๓

หมายเหตุ: บางจังหวัดถูกจัดให้อยู่ในประเภทการท่องเที่ยว ๒ ประเภท

ที่มา: ดัดแปลงจากสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานี, <http://suratts.com/surat> (เข้าถึงวันที่ ๔

กรกฎาคม ๒๕๕๔)

ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ได้มีการจัดลำดับความสำคัญของวาระแห่งชาติด้านการวิจัยการท่องเที่ยวไว้อย่างหลากหลาย แต่อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การวิจัยการท่องเที่ยวไทย ได้สะท้อนภาพความสำคัญอย่างชัดเจนของ “การกำหนดและขับเคลื่อนเชิงนโยบายการท่องเที่ยวบนฐานความรู้” ในการส่งผลสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนา “การท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์” บนฐานความเชื่อที่ว่า หากผลการวิจัยสามารถนำไปสู่การกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบเชิงบวกอย่างใหญ่หลวงต่อการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวของชาติในอนาคต

กรอบการวิจัย (Agenda-Based) การท่องเที่ยวเพื่อยกระดับสู่การกำหนดนโยบายในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. การวิจัยเพื่อวิเคราะห์ กำหนดและปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในภาคสาขาการท่องเที่ยว (Tourism Sectors) ที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาประเทศ เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างตลาด โครงสร้างค่าใช้จ่ายต่อหัว เป็นต้น
๒. การวิจัยเพื่อเตรียมความพร้อมของทุนมนุษย์ (Human Capital) ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อผลกระทบจากการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
๓. การวิจัยเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบและการกระจายตัวทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของชาติ (National Tourism Economic Impacts) เพื่อคาดการณ์และวางแผนการเพิ่มมูลค่าคงเหลืออย่างเป็นทางการท่องเที่ยวของชาติ (National Tourism Retained Value) และกระบวนการจัดทำบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (Tourism Satellite Account)
๔. การวิจัยเพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวของชาติ (Tourism Value Adding) เช่น การสร้างเรื่องราวการท่องเที่ยว (Story Telling) และนวัตกรรมกิจกรรมการท่องเที่ยว
๕. การวิจัยเพื่อค้นหา ำรงศักยภาพและรักษาฐานทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชาติ
๖. การวิจัยเพื่อศึกษาและค้นหาศักยภาพทางการตลาดการนักท่องเที่ยว โดยเน้นนักท่องเที่ยวคุณภาพ (High Quality Niche Markets) เช่น กลุ่มประเทศบราซิล รัสเซีย อินเดียและจีน (BRIC) และกลุ่มประเทศ GCC (Gulf Cooperation Council: การ์ตา โอมาน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ บาห์เรน คูเวตและซาอุดีอาระเบีย)
๗. การวิจัยเพื่อวางแผนการจัดตั้งศูนย์นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติเพื่อเป็นกลไกส่งเสริมศักยภาพระบบบริหารจัดการการวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อผลักดันการนำผลการวิจัยสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
๒. เพื่อเพิ่มปริมาณงานวิจัยที่สามารถใช้ในพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวของไทย
๓. เพื่อส่งเสริมการบูรณาการการวิจัยแบบสหวิทยาการสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ
๔. เพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยและสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่
๕. เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานความรู้กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
๖. เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงระหว่างกระบวนการวิจัยที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานความรู้

ขอบเขตด้านรูปแบบและวิธีวิทยาวิจัย

การวิจัยต้องเป็นการวิจัยร่วมสาขา (Trans-Disciplinary) ที่เป็นชุดโครงการ (Research Program) และบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ โดยเน้นวิธีวิทยาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยยกระดับผลการปฏิบัติจริงแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action) จากกระบวนการวิจัย (Research Process) สู่ “การกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวด้านต่างๆ และส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์/สถาบันการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Tourism Excellent Center)” ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตสาขาการท่องเที่ยวที่สนับสนุน (Tourism Sectors)

เน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของชาติ ดังนี้ ๑) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) ๒) การท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด (Marine and Beach Tourism) ๓) การท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE Tourism-Meeting, Incentive, Convention, Exhibition Tourism) ๔) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้ง (Shopping) และความบันเทิง (Entertainment) ๕) การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงาม (Spa and Wellness) ๖) การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร (Gastronomic Tourism) ๗) การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntary Tourism) ๘) การท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom-Based Tourism)

ขอบเขตด้านพื้นที่ที่สนับสนุน (Area-Based)

เน้นให้การสนับสนุนทุนและดำเนินการวิจัยในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวและพื้นที่เชื่อมโยงเท่านั้น โดยแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

๑. กลุ่มคลัสเตอร์ภูมิสังคมการท่องเที่ยว ใช้แนวคิดกลุ่มคลัสเตอร์ด้านการท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕ โดยแบ่งเป็น ๑๔ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) กลุ่มท่องเที่ยวหน้าพรุธรัน ๒) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย ๓) กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ๔) กลุ่มท่องเที่ยวมรดกโลก เชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ๕) กลุ่มท่องเที่ยวนิเวศป่าร้อนชื้น ๖) กลุ่มท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำภาคกลาง ๗) กลุ่มท่องเที่ยว Royal Coast ๘) กลุ่มท่องเที่ยวมหัศจรรย์สองสมุทร ๙) กลุ่มท่องเที่ยวเลียบบึงแม่น้ำโขง ๑๐) กลุ่มท่องเที่ยวเส้นทางไดโนเสาร์ ๑๑) กลุ่มท่องเที่ยวมหัศจรรย์เส้นทางบุญ ๑๒) กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ ๑๓) กลุ่มท่องเที่ยวเส้นทางอัญมณีและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ๑๔) กลุ่มท่องเที่ยว Active Beach

๒. กลุ่มคลัสเตอร์ตามระบบโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยว เน้นให้การสนับสนุนและดำเนินการวิจัยในเส้นทางคมนาคมที่มีศักยภาพซึ่งเชื่อมโยงภายในและนอกประเทศ อาทิ เส้นทางทางอากาศ กรุงเทพมหานคร-สิงคโปร์ กรุงเทพมหานคร-เสียมเรียบ เป็นต้น เส้นทางทางบก RmA (ไทย-ลาว-จีน) East-West Economic Corridor (จีน พม่า เวียดนาม ลาว กัมพูชาและไทย) North-South Economic Corridor (ไทย-ลาว-จีน) เส้นทางทางบกและทางน้ำตามกรอบความร่วมมือ IMT-GT (อินโดนีเซีย มาเลเซียและไทย) และเส้นทางทางน้ำภูเก็ต-สิงคโปร์ สตูล-ลังกาวิ เป็นต้น

ผลผลิตเชิงองค์ความรู้

เน้นการสร้างนโยบายระดับชาติและระดับกลุ่มจังหวัดใน ๘ Tourism Sectors เพื่อให้เกิด Trickle Down Effect และ Bottom Up Effect เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาพรวม โดยเน้นการนำผลการวิจัยสู่การกำหนดนโยบายดังนี้

๑. นโยบายการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในภาพรวมและราย Sector ในแต่ละ Cluster
๒. นโยบายการพัฒนาทุนมนุษย์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อรองรับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
๓. นโยบายการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและมูลค่าคงเหลือทางการท่องเที่ยวของชาติ
๔. นโยบายการเพิ่มมูลค่าและคุณค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวของชาติ
๕. นโยบายการค้นหา อารมณ์ศักยภาพและรักษาสถาบันทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชาติ
๖. นโยบายการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวคุณภาพนานาชาติ
๗. ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์/สถาบันการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Tourism Excellent Center)

ผลผลิตเชิงปริมาณ

ก่อให้เกิดผลการวิจัยที่สามารถยกระดับสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวแก่หน่วยงานภาครัฐระดับกระทรวง กรมและท้องถิ่น หน่วยงานเอกชนและประชาชนผ่านกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่เสริมสร้างศักยภาพแก่ภาคีทางการท่องเที่ยวให้สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานความรู้สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์

๑. จำนวนงานวิจัยมากกว่าร้อยละ ๘๐ ที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สนับสนุนในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ถูกยกระดับสู่การกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๒. นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในแต่ละ Sub-Sector ในระดับต่างๆ ในระดับมหภาคและจุลภาคไม่น้อยกว่า ๕ Sectors ที่มีศักยภาพ
๓. จำนวนหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนที่เข้าร่วมกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไม่น้อยกว่า ๑๕ หน่วยงาน
๔. จำนวนผู้เข้าร่วมในกระบวนการวิจัยไม่น้อยกว่า ๕๐๐ คน
๕. จำนวนนักวิจัยรุ่นใหม่ทางการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาไม่น้อยกว่า ๕๐ คน
๖. จำนวนนักวิจัยข้ามสาขาสู่สาขาการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า ๕๐ คน
๗. ผู้เข้าร่วมการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพด้านการกำหนดนโยบายการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า ๕๐๐ คน
๘. ศูนย์/สถาบันการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ๑ ศูนย์
๙. ฐานข้อมูลการวิจัยการท่องเที่ยว ๑ ฐาน

ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ได้มีการจัดลำดับความสำคัญของวาระแห่งชาติด้านการวิจัยการท่องเที่ยวโดยพิจารณาจากรายได้จากการท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยว ๑ คน พบว่า “กลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล” ซึ่งประกอบด้วย ๒๐ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง ภูเก็ต พังงา กระบี่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อนักท่องเที่ยว ๑ คนมากที่สุดคิดเป็น ๗,๗๗๕.๖๑ บาท รองลงมาเป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก ๕,๙๕๐.๘๖ บาท และกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ๓,๐๕๒.๒๓ บาท ดังนั้น การดำเนินการวิจัยในปี ๒๕๕๖ จึงเริ่มจากกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเลซึ่งเป็น Sector ที่สร้างรายได้ให้กับประเทศมากที่สุด รวมทั้งวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่

กรอบการวิจัย (Agenda-Based) การท่องเที่ยว

๑. เพื่อยกระดับสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลในประเด็นดังต่อไปนี้
 - ๑.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภาพรวมของพื้นที่การท่องเที่ยวทางทะเล ๒๐ จังหวัด
 - ๑.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อกำหนดและคาดการณ์การลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก รถบริการนำเที่ยว ร้านอาหาร
 - ๑.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนากำลังคนในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเลเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันและความร่วมมือเพื่อรองรับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
 - ๑.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างระบบการประเมินผลและคาดการณ์ผลกระทบทางเศรษฐกิจทางการท่องเที่ยวทางทะเลของชาติ
 - ๑.๕ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้าง Brand ใหม่สำหรับกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล (Re-Branding) และสร้างภาพลักษณ์ใหม่ (New Image)
 - ๑.๖ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวและเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล
 - ๑.๗ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลให้เป็นเมืองสร้างสรรค์ (Creative City) มีฐานข้อมูลและระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวและการตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่

๒. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอุปทานการท่องเที่ยวทางทะเลของไทย

- ๒.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อหาทวิธวิธีบำรุงศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล
- ๒.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวทางทะเลโดยใช้การยกระดับทุนทางวัฒนธรรมผ่านแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
- ๒.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเสริมสร้างและรักษามาตรฐานคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวทางทะเล
- ๒.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อประเมินความเสี่ยงและลดผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นกับฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลของชาติ

๓. เพื่อส่งเสริม พัฒนาและจัดการอุปสงค์ทางการตลาดการท่องเที่ยวทางทะเลของไทย

- ๓.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อคั่นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพโดยเน้นกลุ่ม BRIC และ GCC ของการท่องเที่ยวทางทะเล
- ๓.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อรักษานักท่องเที่ยวเดิมเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวทางทะเลซ้ำ
- ๓.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวทางทะเลที่วางอยู่บนฐานอัตลักษณ์และศักยภาพของประเทศ
- ๓.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวทางทะเลของไทย
- ๓.๕ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศของกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล

๔. เพื่อสร้างและพัฒนากลไกการจัดการการท่องเที่ยวทางทะเลของไทย

- ๔.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อปรับโครงสร้างการทำงานเชิงเครือข่ายระหว่างกระทรวง หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลของชาติ
- ๔.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยวทางทะเลในระดับต่างๆ แบบพหุภาคี
- ๔.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงาน องค์กร ชุมชนและภาคีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล

๕. เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งกลไกการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวทางทะเล

- ๕.๑ สนับสนุนการวิจัยเพื่อส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศด้านการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวทางทะเลและศูนย์ความเชี่ยวชาญอื่นๆ ที่สามารถสนับสนุนดำเนินการวิจัยการท่องเที่ยวทางทะเลเชิงเครือข่ายผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- ๕.๒ สนับสนุนการวิจัยเพื่อส่งเสริมการดำเนินการวิจัยการท่องเที่ยวทางทะเลแบบบูรณาการสหวิทยาการ
- ๕.๓ สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนานักวิจัยการท่องเที่ยวทางทะเล

๖. เพื่อสร้างศูนย์/สถาบันการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Tourism Excellent Center)

๗. เพื่อกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่และสร้างฐานข้อมูล

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อผลักดันการนำผลการวิจัยสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลสู่ความยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
๒. เพื่อเพิ่มปริมาณงานวิจัยที่สามารถใช้ในพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวทางทะเล
๓. เพื่อส่งเสริมการบูรณาการการวิจัยแบบสหวิทยาการสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลของประเทศ
๔. เพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยและสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่การท่องเที่ยวทางทะเล
๕. เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลบนฐานความรู้กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
๖. เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงระหว่างกระบวนการวิจัยที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวทางทะเลบนฐานความรู้
๗. เพื่อกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่และสร้างฐานข้อมูล

ขอบเขตสาขาการท่องเที่ยวที่สนับสนุน (Tourism Sectors)

เน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของชาติ เพียง ๑ Sector จากทั้งหมด ๔ Sectors คือ การท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด (Marine and Beach Tourism) และวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่ โดยต้องเป็นการวิจัยร่วมสาขา (Trans-Disciplinary) ที่เป็นชุดโครงการ (Research Program) และบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ โดยเน้นวิธีวิทยาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยยกระดับผลการปฏิบัติจริงแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action) จากกระบวนการวิจัย (Research Process) สู่ “การกำหนดนโยบายการท่องเที่ยว สร้างข้อมูลอุปทาน อุปสงค์การท่องเที่ยว เสริมสร้างความเข้มแข็งกลไกการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวแบบพหุภาคีติดพื้นที่ สร้างกลไกในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเลและส่งเสริมการจัดตั้งสถาบันการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Tourism Excellent Center)” ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนที่เกี่ยวข้อง

ผลผลิต

เน้นการสร้างนโยบายระดับชาติและระดับกลุ่มจังหวัดในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเลเพื่อให้เกิด Trickle Down Effect และ Bottom Up Effect เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล โดยเน้นการนำผลการวิจัยไปสู่การกำหนดนโยบาย สร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่ายผ่านกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่เสริมสร้างศักยภาพแก่ภาคีทางการท่องเที่ยวให้สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเลบนฐานความรู้สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์และนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่ โดยผลผลิตประกอบด้วย งานวิจัยมากกว่าร้อยละ ๘๐ ที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สนับสนุนในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ฎกยระดับผู้กำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเลในระดับต่างๆ ในระดับมหภาคและจุลภาคไม่น้อยกว่า ๕ Sectors ที่มีศักยภาพ หน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนที่เข้าร่วมกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไม่น้อยกว่า ๑๕ หน่วยงาน ผู้เข้าร่วมในกระบวนการวิจัยไม่น้อยกว่า ๕๐๐ คน นักวิจัยรุ่นใหม่ทางการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาไม่น้อยกว่า ๕๐ คน นักวิจัยข้ามสาขาสู่สาขาการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า ๕๐ คน เครือข่ายการวิจัยการท่องเที่ยวทางทะเลไม่น้อยกว่า ๑๕ เครือข่าย ศูนย์/สถาบันการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Tourism Excellent Center) ๑ ศูนย์ ฐานข้อมูลการวิจัยการท่องเที่ยวทางทะเล ๑ ฐาน และสร้างนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่

ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ได้มีการจัดลำดับความสำคัญของวาระแห่งชาติด้านการวิจัยการท่องเที่ยวโดยพิจารณาจากรายได้จากการท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยว ๑ คน พบว่า “**กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก**” ซึ่งประกอบด้วย ๓๙ จังหวัด ได้แก่ จังหวัด เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน เชียงราย แพร่ พะเยา น่าน สุโขทัย กำแพงเพชร นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี อ่างทอง ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรปราการ ราชบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม อุตรดิตถ์ หนองบัวลำพู มุกดาหาร สกลนคร กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ ยโสธรและกรุงเทพมหานคร สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อคนคิดเป็น ๕,๙๕๐.๘๖ บาท รองจากกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล ดังนั้น การดำเนินการวิจัยในปี ๒๕๕๗ จึงดำเนินการวิจัยที่เน้นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก รวมทั้งการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่

กรอบการวิจัย (Agenda-Based) การท่องเที่ยว

๑. เพื่อยกระดับสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกในประเด็นดังต่อไปนี้
 - ๑.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสนับสนุนภาคเอกชนในการลงทุนด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก ๓๙ จังหวัด
 - ๑.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อหาแนวทางการลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก เช่น ที่พัก รถบริการนำเที่ยว ร้านอาหาร
 - ๑.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพและบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกให้ได้มาตรฐานเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันและความร่วมมือเพื่อรองรับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
 - ๑.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างระบบการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกของชาติ
 - ๑.๕ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในความเป็นไทย (Thainess) สำหรับกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก
 - ๑.๖ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกเพื่อให้เกิดกระแสการเดินทางท่องเที่ยวกระจายอย่างทั่วถึง

- ๑.๗ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกให้เป็นเมืองสร้างสรรค์ (Creative City) มีฐานข้อมูลและระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวและการตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่
๒. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอุปทานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกของไทย
 - ๒.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อหาวิถีธำรงศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก
 - ๒.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกโดยใช้การยกระดับทุนทางวัฒนธรรมผ่านแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
 - ๒.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก
 - ๒.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเฝ้าระวังผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นกับฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกของชาติ
๓. เพื่อส่งเสริม พัฒนาและจัดการอุปสงค์ทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกของไทย
 - ๓.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อหาแนวทางการเพิ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพโดยเน้นกลุ่ม BRIC และ GCC ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก
 - ๓.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อรักษานักท่องเที่ยวเดิมเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกซ้ำ
 - ๓.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อจัดงานแสดงต่างๆ (Event) ในการสนับสนุนวัฒนธรรมความคิดสร้างสรรค์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกที่วางอยู่บนฐานอัตลักษณ์และศักยภาพของประเทศ
 - ๓.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเผยแพร่และสื่อสารภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกของไทย
 - ๓.๕ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก
๔. เพื่อสร้างและพัฒนากลไกการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกของไทย
 - ๔.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อส่งเสริมการทำงานเชิงเครือข่ายระหว่างกระทรวง หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกของชาติ
 - ๔.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกแบบพหุภาคี
 - ๔.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงาน องค์กร ชุมชนและภาคีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก

๕. เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งกลไกการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก
 - ๕.๑ สนับสนุนการวิจัยเพื่อส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศด้านการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกและศูนย์ความเชี่ยวชาญอื่นๆ ที่สามารถสนับสนุนดำเนินการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกเชิงเครือข่ายผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
 - ๕.๒ สนับสนุนการวิจัยเพื่อส่งเสริมการดำเนินการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกแบบบูรณาการสหวิทยาการ
 - ๕.๓ สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนานักวิจัยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก
๖. ส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์/สถาบันการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Tourism Excellent Center)
๗. ส่งเสริมการวิจัยเพื่อต่อยอดกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเลในประเด็นดังนี้
 - ๗.๑ ปรับปรุงฐานข้อมูลการท่องเที่ยวทางทะเลและระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System) ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
 - ๗.๒ พัฒนาคณะทำงานและสร้างเครือข่ายการวิจัยการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล (Networking)
๘. เพื่อกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่และสร้างฐานข้อมูล

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อผลักดันการนำผลการวิจัยสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกสู่ความยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
๒. เพื่อเพิ่มปริมาณงานวิจัยที่สามารถใช้ในพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก
๓. เพื่อส่งเสริมการบูรณาการการวิจัยแบบสหวิทยาการสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกของประเทศ
๔. เพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยและสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก
๕. เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกบนฐานความรู้กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
๖. เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงระหว่างกระบวนการวิจัยที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกบนฐานความรู้
๗. เพื่อกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่และสร้างฐานข้อมูล

ขอบเขตสาขาการท่องเที่ยวที่สนับสนุน (Tourism Sectors)

เน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของชาติ เพียง ๓ Sectors จากทั้งหมด ๘ Sectors คือ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร การท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่ โดยต้องเป็นการวิจัยร่วมสาขา (Trans-Disciplinary) ที่เป็นชุดโครงการ (Research Program) และบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ โดยเน้นวิธีวิทยาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยยกระดับผลการปฏิบัติจริงแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action) จากกระบวนการวิจัย (Research Process) สู่ “การกำหนดนโยบายการท่องเที่ยว สร้างข้อมูลอุปทาน อุปสงค์การท่องเที่ยว เสริมสร้างความเข้มแข็งกลไกการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวแบบพหุภาคีติดพื้นที่ สร้างกลไกในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก พัฒนาสถาบันการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Tourism Excellent Center) ต่อยอดการวิจัยในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล” ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนที่เกี่ยวข้อง

ผลผลิต

เน้นการสร้างนโยบายระดับชาติและระดับกลุ่มจังหวัดในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกเพื่อให้เกิด Trickle Down Effect และ Bottom Up Effect เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก โดยเน้นการนำผลการวิจัยไปสู่การกำหนดนโยบาย สร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่ายผ่านกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่เสริมสร้างศักยภาพแก่ภาคีทางการท่องเที่ยวให้สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกบนฐานความรู้สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยผลผลิตที่ได้ประกอบด้วย งานวิจัยมากกว่าร้อยละ ๘๐ ที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สนับสนุนในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ถูกยกระดับสู่การกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกในระดับต่างๆ ในระดับมหภาคและจุลภาคไม่น้อยกว่า ๕ Sectors ที่มีศักยภาพ หน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนที่เข้าร่วมกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไม่น้อยกว่า ๑๕ หน่วยงาน ผู้เข้าร่วมในกระบวนการวิจัยไม่น้อยกว่า ๕๐๐ คน นักวิจัยรุ่นใหม่ทางการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาไม่น้อยกว่า ๕๐ คน นักวิจัยข้ามสาขาสู่สาขาการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า ๕๐ คน เครือข่ายการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกไม่น้อยกว่า ๑๕ เครือข่าย เครือข่ายการวิจัยการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเลเพิ่มเติม (Networking) ไม่น้อยกว่า ๕ เครือข่าย ฐานข้อมูลการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก ๑ ฐาน และนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่

ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ได้มีการจัดลำดับความสำคัญของวาระแห่งชาติด้านการวิจัยการท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากรายได้จากการท่องเที่ยวต่อนักท่องเที่ยว ๑ คน พบว่า “กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” ซึ่งประกอบด้วย ๓๗ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา น่าน พิชณุโลก ตาก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี พิจิตร พระนครศรีอยุธยา สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก สระแก้ว ปราจีนบุรี นครราชสีมา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด เลย หนองคาย มุกดาหาร นครพนม อุบลราชธานีและอำนาจเจริญ สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อคน ๓,๐๕๒.๒๓ บาท รองจากกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล และกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก ดังนั้น การดำเนินการวิจัยในปี ๒๕๕๘ จึงดำเนินการวิจัยในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่

กรอบการวิจัย (Agenda-Based) การท่องเที่ยว

๑. เพื่อยกระดับสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเด็นดังต่อไปนี้
 - ๑.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อกำหนดโครงสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภาพรวมของพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ๓๗ จังหวัด
 - ๑.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อกำหนดและคาดการณ์การลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ที่พัก รถบริการนำเที่ยว ร้านอาหาร
 - ๑.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนากำลังคนในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานสำหรับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)
 - ๑.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างระบบการประเมินผลและคาดการณ์ผลกระทบทางเศรษฐกิจทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชาติ
 - ๑.๕ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างภาพลักษณ์ (Image) สำหรับกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - ๑.๖ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย
 - ๑.๗ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เป็นเมืองสร้างสรรค์ (Creative City) มีฐานข้อมูลและระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวและการตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่

๒. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศของไทย
 - ๒.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อหาทวิวิธีธำรงศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - ๒.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยให้การยกระดับทุนทางวัฒนธรรมผ่านแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
 - ๒.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเสริมสร้างและรักษามาตรฐานคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - ๒.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อประเมินความเสี่ยงและลดผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นกับฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชาติ
๓. เพื่อส่งเสริม พัฒนาและจัดการอุปสงค์ทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของไทย
 - ๓.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อคั่นหานักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพโดยเน้นกลุ่ม BRIC และ GCC ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - ๓.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อรักษามาตรฐานนักท่องเที่ยวเดิมเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซ้ำ
 - ๓.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่วางอยู่บนฐานอัตลักษณ์และศักยภาพของประเทศ
 - ๓.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเผยแพร่และสื่อสารภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของไทย
 - ๓.๕ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
๔. เพื่อสร้างและพัฒนากลไกการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของไทย
 - ๔.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อปรับโครงสร้างการทำงานเชิงเครือข่ายระหว่างกระทรวง หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชาติ
 - ๔.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกในระดับต่างๆ แบบพหุภาคี
 - ๔.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงาน องค์กร ชุมชนและภาคีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
๕. เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งกลไกการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - ๕.๑ สนับสนุนการวิจัยเพื่อส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศด้านการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและศูนย์ความรู้ความเชี่ยวชาญอื่นๆ ที่สามารถสนับสนุนดำเนินการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชิงเครือข่ายผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
 - ๕.๒ สนับสนุนการวิจัยเพื่อส่งเสริมการดำเนินการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการสหวิทยาการ
 - ๕.๓ สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนานักวิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

๖. ส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์/สถาบันการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Tourism Excellent Center)
๗. ส่งเสริมการวิจัยเพื่อต่อยอดกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเลและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกในประเทศนี้
 - ๗.๑ ปรับปรุงฐานข้อมูลการท่องเที่ยวทางทะเลและระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System) ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
 - ๗.๒ พัฒนาคณะทำงานและสร้างเครือข่ายการวิจัยการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล (Networking)
๘. เพื่อกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่และสร้างฐานข้อมูล

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อผลักดันการนำผลการวิจัยสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
๒. เพื่อเพิ่มปริมาณงานวิจัยที่สามารถใช้ในพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
๓. เพื่อส่งเสริมการบูรณาการการวิจัยแบบสหวิทยาการสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศ
๔. เพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยและสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
๕. เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนฐานความรู้กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
๖. เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงระหว่างกระบวนการวิจัยที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนฐานความรู้
๗. เพื่อกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่และสร้างฐานข้อมูล

ขอบเขตสาขาการท่องเที่ยวที่สนับสนุน (Tourism Sectors)

เน้นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่โดยต้องเป็นการวิจัยร่วมสาขา (Trans-Disciplinary) ที่เป็นชุดโครงการ (Research Program) และบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ โดยเน้นวิธีวิทยาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยยกระดับผลการปฏิบัติจริงแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action) จากกระบวนการวิจัย (Research Process) สู่ “การกำหนดนโยบายการท่องเที่ยว สร้างข้อมูลอุปทาน

อุปสงค์การท่องเที่ยว เสริมสร้างความเข้มแข็งกลไกการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวแบบ
พหุภาคีติดพื้นที่ สร้างกลไกในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
พัฒนาสถาบันการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Tourism Excellent Center)
และต่อยอดการวิจัยในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเลและกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและ
มรดกโลก” ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนที่เกี่ยวข้อง

ผลผลิต

เน้นการสร้างนโยบายระดับชาติและระดับกลุ่มจังหวัดในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เกิด
Trickle Down Effect และ Bottom Up Effect เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยว
เชิงนิเวศ โดยเน้นการนำผลการวิจัยไปสู่การกำหนดนโยบาย สร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่ายผ่าน
กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่เสริมสร้างศักยภาพแก่ภาคีทางการท่องเที่ยวให้สามารถพัฒนาการ
ท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บนฐานความรู้สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยผลผลิตที่ได้ประกอบด้วย
งานวิจัยมากกว่าร้อยละ ๘๐ ที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สนับสนุนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ถูก
ยกย่องระดับสูงการกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับต่างๆ ในระดับมหภาคและจุลภาคไม่น้อยกว่า ๕ Sectors
ที่มีศักยภาพ หน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนที่เข้าร่วมกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วน
ร่วมไม่น้อยกว่า ๑๕ หน่วยงาน ผู้เข้าร่วมในกระบวนการวิจัยไม่น้อยกว่า ๕๐๐ คน นักวิจัยรุ่นใหม่ทางการ
ท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาไม่น้อยกว่า ๕๐ คน นักวิจัยข้ามสาขาสู่สาขาการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า ๕๐ คน
เครือข่ายการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่น้อยกว่า ๑๕ เครือข่าย เครือข่ายการวิจัยการท่องเที่ยวในกลุ่ม
การท่องเที่ยวทางทะเลเพิ่มเติม (Networking) ไม่น้อยกว่า ๕ เครือข่าย เครือข่ายการวิจัยการท่องเที่ยวใน
กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก (Networking) เพิ่มเติมไม่น้อยกว่า ๕ เครือข่าย ฐานข้อมูล
การวิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ๑ ฐาน และนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการเร่งด่วน
ของพื้นที่

ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) นอกเหนือจากการท่องเที่ยวประเภทการท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้ว ยังมีกลุ่มคลัสเตอร์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพซึ่งกำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก คือ “การท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์” ซึ่งสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไม่น้อยและเป็นการท่องเที่ยวที่กระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ อีกทั้ง มีศักยภาพในการพัฒนาและสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการท่องเที่ยวของประเทศได้ ดังนั้น การดำเนินการวิจัยในปี ๒๕๕๙ จึงดำเนินการวิจัยในกลุ่มดังกล่าว รวมทั้งการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่

กรอบการวิจัย (Agenda-Based) การท่องเที่ยว

๑. เพื่อยกระดับสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ในประเด็นดังต่อไปนี้

- ๑.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสนับสนุนรวมกลุ่มกันของภาคธุรกิจการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์เพื่อเสริมความแข็งแกร่งในการรองรับการเปิดการค้าเสรีทางการท่องเที่ยวในอนาคต
- ๑.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อกำหนดและคาดการณ์การลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ เช่น ที่พัก รถบริการนำเที่ยว ร้านอาหาร
- ๑.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนากำลังคนในกลุ่มการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ตามกรอบข้อตกลงความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานอาเซียน
- ๑.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างระบบการประเมินผลและคาดการณ์ผลกระทบทางเศรษฐกิจทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การ

ท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของชาติ

๑.๕ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสนับสนุนการเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมนานาชาติในประเทศไทยสำหรับกลุ่มการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

๑.๖ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมและรูปแบบของกิจกรรมในกลุ่มการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

๑.๗ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ให้เป็นเมืองสร้างสรรค์ (Creative City) มีฐานข้อมูลและระบบสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวและการตลาดการท่องเที่ยวในพื้นที่

๒. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอุทยานการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของไทย

๒.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อหาวิถีธำรงศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

๒.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ โดยใช้การยกระดับทุนทางวัฒนธรรมผ่านแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

๒.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อเสริมสร้างและรักษามาตรฐานคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

๒.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อประเมินความเสี่ยงและลดผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นกับฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของชาติ

๓. เพื่อส่งเสริม พัฒนาและจัดการอุปสงค์ทางการตลาดการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของไทย
- ๓.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อค้ำหนุนนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพโดยเน้นกลุ่ม BRIC และ GCC ของการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
- ๓.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อรักษาสถานที่ท่องเที่ยวเดิมเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
- ๓.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อส่งเสริมการขายในกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
- ๓.๔ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของไทย
- ๓.๕ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศของกลุ่มการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
๔. เพื่อสร้างและพัฒนากลไกการจัดการการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของไทย
- ๔.๑ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อปรับโครงสร้างการทำงานเชิงเครือข่ายระหว่างกระทรวง หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของชาติ
- ๔.๒ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อสร้างเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในระดับต่างๆ แบบพหุภาคี
- ๔.๓ ส่งเสริมการวิจัยเพื่อใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงาน องค์กร ชุมชนและภาคีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกลุ่มการท่องเที่ยวที่

- เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้ง และความบันเทิง การท่องเที่ยวในกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
๕. เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งกลไกการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวในกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
- ๕.๑ สนับสนุนการวิจัยเพื่อส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศด้านการบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวในกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ และศูนย์ความเชี่ยวชาญอื่นๆ ที่สามารถสนับสนุนดำเนินการวิจัยการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวในกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์เชิงเครือข่ายผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- ๕.๒ สนับสนุนการวิจัยเพื่อส่งเสริมการดำเนินการวิจัยการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวในกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แบบบูรณาการสหวิทยาการ
- ๕.๓ สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนานักวิจัยการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวในกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
๖. ส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์/สถาบันการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Tourism Excellent Center)
๗. ส่งเสริมการวิจัยเพื่อต่อยอดกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเด็น ดังนี้
- ๗.๑ ปรับปรุงฐานข้อมูลการท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System) ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
- ๗.๒ พัฒนาคณะทำงานและสร้างเครือข่ายการวิจัยการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Networking)
๘. เพื่อกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่และสร้างฐานข้อมูล

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อผลักดันการนำผลการวิจัยสู่การกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์สู่ความยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์
๒. เพื่อเพิ่มปริมาณงานวิจัยที่สามารถใช้ในพัฒนาการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
๓. เพื่อส่งเสริมการบูรณาการการวิจัยแบบสหวิทยาการสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ของประเทศ
๔. เพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยและสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ในกลุ่มการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์
๕. เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์บนฐานความรู้กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
๖. เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงระหว่างกระบวนการวิจัยที่กระตุ้นให้เกิดการการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์บนฐานความรู้
๗. เพื่อกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวในการตอบสนองของความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่และสร้างฐานข้อมูล

ขอบเขตสาขาการท่องเที่ยวที่สนับสนุน (Tourism Sectors)

เน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของชาติ เพียง ๔ Sectors จากทั้งหมด ๘ Sectors คือ การท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวของกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ และวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่ โดยต้องเป็นการวิจัยร่วมสาขา (Trans-Disciplinary) ที่เป็นชุดโครงการ (Research Program) และบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ โดยเน้นวิธีวิทยาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยยกระดับผลการปฏิบัติจริง

แบบมีส่วนร่วม (Participatory Action) จากกระบวนการวิจัย (Research Process) ผู้ “การกำหนดนโยบายการท่องเที่ยว สร้างข้อมูลอุปทาน อุปสงค์การท่องเที่ยว เสริมสร้างความเข้มแข็งกลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบพหุภาคีติดพื้นที่ สร้างกลไกในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในกลุ่มการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ พัฒนาสถาบันการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Tourism Excellent Center) และต่อยอดการวิจัยในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลกและกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนที่เกี่ยวข้อง

ผลผลิต

เน้นการสร้างนโยบายระดับชาติและระดับกลุ่มจังหวัดในกลุ่มการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์เพื่อให้เกิด Trickle Down Effect และ Bottom Up Effect เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยเน้นการนำผลการวิจัยไปสู่การกำหนดนโยบาย สร้างฐานข้อมูลและสร้างเครือข่ายผ่านกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่เสริมสร้างศักยภาพภาคีทางการท่องเที่ยวให้สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์บนฐานความรู้สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งผลผลิตที่ได้ประกอบด้วย งานวิจัยมากกว่าร้อยละ ๘๐ ที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สนับสนุนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ถูกยกระดับสู่การกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในระดับต่างๆ ในระดับมหภาคและจุลภาคไม่น้อยกว่า ๕ Sectors ที่มีศักยภาพ หน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนที่เข้าร่วมกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไม่น้อยกว่า ๑๕ หน่วยงาน ผู้เข้าร่วมในกระบวนการวิจัยไม่น้อยกว่า ๕๐๐ คน นักวิจัยรุ่นใหม่ทางการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาไม่น้อยกว่า ๕๐ คน นักวิจัยข้ามสาขาสู่สาขาการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า ๕๐ คน เครือข่ายการวิจัยการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ไม่น้อยกว่า ๑๕ เครือข่าย เครือข่ายการวิจัยการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล

เพิ่มเติม (Networking) ไม่น้อยกว่า ๕ เครือข่าย เครือข่ายการวิจัยการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก (Networking) เพิ่มเติมไม่น้อยกว่า ๕ เครือข่าย เครือข่ายการวิจัยการท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Networking) เพิ่มเติมไม่น้อยกว่า ๕ เครือข่าย ฐานข้อมูลการวิจัยการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ๑ ฐาน และนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่

สรุปผลผลิต

จากการสนับสนุนทุนวิจัย สาขาการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

ผลผลิตจากการสนับสนุนทุนวิจัยสาขาการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ จะได้ฐานข้อมูลและระบบการตัดสินใจทางการท่องเที่ยวในภาพรวมและแยกตามประเภทการท่องเที่ยวทั้งการท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและมรดกโลก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการจัดประชุมและการจัดนิทรรศการต่างๆ (MICE) การท่องเที่ยวด้านการช้อปปิ้งและความบันเทิง การท่องเที่ยวกลุ่มสุขภาพความงามและการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ทั้งนี้นโยบายการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในภาพรวมและราย Sector ในแต่ละ Cluster นโยบายการพัฒนาทุนมนุษย์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นโยบายการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและมูลค่าคงเหลือทางการท่องเที่ยวของชาติ นโยบายการเพิ่มมูลค่าและคุณค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวของชาติ นโยบายการค้นหา อัตรากำลังภาพและรักษาสถานทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชาติ นโยบายการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวคุณภาพนานาชาติ นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในแต่ละ Sub-Sector ในระดับต่างๆ ในระดับมหภาคและจุลภาคไม่น้อยกว่าปีละ ๕ Sectors ที่มีศักยภาพ รวม ๒๕ Sectors

อีกทั้งยังได้เครือข่ายในทุกภาคีซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนที่เข้าร่วมกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไม่น้อยกว่า ๑๐๕ หน่วยงาน ผู้เข้าร่วมในกระบวนการวิจัยไม่น้อยกว่าปีละ ๕๐๐ คน รวม ๒,๕๐๐ คน นักวิจัยรุ่นใหม่ทางการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าปีละ ๕๐ คน รวม ๒๕๐ คน นักวิจัยข้ามสาขาสู่สาขาการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าปีละ ๕๐ คน รวม ๒๕๐ คน ผู้เข้าร่วมการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพด้านการกำหนดนโยบายการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าปีละ ๕๐๐ คน รวม ๒,๕๐๐ คน ศูนย์/สถาบันการวิจัยเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ศูนย์ความเชี่ยวชาญและวารสารวิชาการทางการท่องเที่ยวเพื่อสร้างระบบบริหารจัดการการวิจัยการท่องเที่ยว รวมทั้งสร้างนโยบายในการตอบสนองของความต้องการเร่งด่วนของพื้นที่และสร้างข้อมูลพื้นฐาน โดยงานวิจัยมากกว่าร้อยละ ๘๐ ที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สนับสนุนในแต่ละปีถูกยกระดับสู่การกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ อันจะนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

สรุป

งบประมาณสนับสนุนการวิจัย สาขาการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

ตาราง ๓ งบประมาณสนับสนุนการวิจัย สาขาการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

ที่	ประเด็นการวิจัยหลัก	งบประมาณ (ล้านบาท)				
		ปี ๒๕๕๕ เน้นกลุ่มคลัสเตอร์ภูมิสังคม การท่องเที่ยวกับ กลุ่มคลัสเตอร์ของทรัพยากรทาง การท่องเที่ยวที่มีศักยภาพทุกกลุ่ม	ปี ๒๕๕๖ เน้นกลุ่ม การท่องเที่ยว ทางทะเล	ปี ๒๕๕๗ เน้นกลุ่ม การท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมและ มรดกโลก	ปี ๒๕๕๘ เน้นกลุ่ม การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	ปี ๒๕๕๙ เน้นกลุ่ม MICE และอื่นๆ
๑	นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว (รวมนโยบายเร่งด่วน)	๔๐	๔๐	๓๐	๓๐	๓๐
๒	อุปทานการท่องเที่ยว	๔๐	๔๐	๕๐	๓๐	๓๐
๓	อุปสงค์ทางการตลาดการท่องเที่ยว	๓๐	๔๐	๓๐	๓๐	๓๐
๔	กลไกการบริหารจัดการการวิจัย การท่องเที่ยว	๕๐	๕๐	๔๐	๔๐	๔๐
๕	ส่งเสริมการต่อยอดการวิจัย กลุ่มการท่องเที่ยวทางทะเล	-	-	๒๐	๒๐	๑๕
๖	ส่งเสริมการต่อยอดการวิจัย กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและ มรดกโลก	-	-	-	๒๐	๑๕
๗	ส่งเสริมการต่อยอดการวิจัยกลุ่ม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	-	-	-	-	๑๐
๘	ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์/สถาบัน การวิจัยเพื่อกำหนดนโยบาย การท่องเที่ยวแห่งชาติ (Tourism Excellent Center)	๔๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐
รวม		๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐

บรรณานุกรม

- กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา กระทรวงการต่างประเทศ. <http://sameaf.mfa.go.th> เข้าถึงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๔.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. www.mots.go.th เข้าถึงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๔.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ๒๕๕๒. **การส่งเสริมการลงทุนธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- , ๒๕๕๐. **ชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยว.** กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- , ๒๕๕๓. **สรุปสาระสำคัญโครงการสำรวจพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ทำกิจกรรม Shopping & Entertainment.** E-TAT Tourism Journal- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประจำปีไตรมาสที่ ๔/๒๕๕๓, ๕.
- โพสต์ทูเดย์ ฉบับวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๒. <http://learners.in.th> เข้าถึงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๔.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุราษฎร์ธานี, <http://suratts.com/surat> เข้าถึงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔.
- สำนักงานส่งเสริมการประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน). ๒๕๕๒. **รายงานประจำปี ๒๕๕๒.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมการประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ๒๕๕๓. **รายงานสถิติรายปีประเทศไทย พ.ศ.๒๕๕๓ (ฉบับพิเศษ).** กรุงเทพมหานคร: สำนักสถิติพยากรณ์.
- สถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <http://marinepolicy.trf.or.th> เข้าถึงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๔.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๕๑. **กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนภาคฉบับสมบูรณ์.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
-